Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

Iz sveta tišine

Letnik XXXX, št. 3, marec 2019 | ISSN 1318-139

ZDGNS je aktivno sodelovala na razpravi o skrbi za sluh v Evropskem parlamentu

Izvajanje posebnih socialnih programov v letu 2018

Razpis za brezplačno letovanje socialno ogroženih oseb z okvaro sluha in njihovih družin v Kranjski Gori

Anja Drev začela sezono z osvojitvijo štirih kolajn

Obvestilo uredniškega odbora

Pred vami je marčevska številka glasila Iz sveta tišine, v kateri boste našli zanimivosti iz življenja gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. V prejšnji številki glasila smo objavili zanimivosti in informacije o posebnih socialnih programih ter kulturnih in športnih projektih, ki jih je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije izvedla v preteklem letu, ter najavili kulturne projekte in mednarodne športne aktivnosti, ki so v načrtu v letošnjem letu. V tokratni številki glasila objavljamo drugi del informacij o izvajanju posebnih socialnih programov, ki jih je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije izpeljala v preteklem letu. Prav tako ne prezrite objave razpisa za letovanje socialno ogroženih gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. V glasilu najdete poleg rednih rubrik tudi številne koristne in zanimive informacije.

Vljudno vas vabimo, da soustvarjate naše glasilo Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite brezplačno prejemati, nam pišite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si ali pa svoje ime, priimek ter naslov sporočite na naslov: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana.

Glasilo IST je dosegljivo tudi v virtualni obliki, na naslovu: www.zveza-gns.si.

Uredništvo

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za kulturo. Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

FUNDACIJA ZA FINANCIRANJE INVALIDSKIH IN HUMANITARNIH ORGANIZACIJ V REPUBLIKI SLOVENIJI

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Pošiljanje pisnega in slikovnega gradiva za glasilo IST

Prijazna spodbuda našim piscem

BESEDILNE DATOTEKE
Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnili, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

SLIKOVNE PRILOGE
Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije posnete s fotoaparatom, izberite nastavitev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavitev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu .jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB.

Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument, ampak jih pripnite k svoji elektronski pošti.

Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo prisiljeni zavrniti oziroma jih objaviti brez fotografij.

Nekatere pomembne informacije iz časopisa pripravljamo tudi v slovenskem znakovnem jeziku (SZJ). Pri nekaterih člankih v glasilu Iz sveta tišine boste našli QR-kodo in z nameščeno aplikacijo Slovar SZJ si boste lahko članek ogledali na mobilnih napravah v obliki videoposnetka v SZJ. Bralnik QR-kode je dostopen na aplikaciji slovarja SZJ. Navodila za prenos aplikacije in uporabo QR-kode so napisana na strani 18. Ker so videoposnetki namenjeni gluhim uporabnikom SZJ, niso opremljeni z zvokom. Želimo vam prijetno branje.

Uredništvo

Izdajatelj: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, Ljubljana, telefon: 01/500 15 00, telefaks: 01/500 15 22 ***Spletna stran:*** www.zveza-gns.si ***Urednik:*** Adem Jahjefendić, urednistvo.ist@zveza-gns.si ***Uredniški odbor:*** Franc Forštner, Aleksandra Rijavec Škerl, Tine Jenko ***Lektorica:*** Darka Tepina Podgoršek ***Oblikovanje:*** ARTMEDIA ***Tisk:*** Tiskarna DTP. Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča posameznih avtorjev prispevkov ne izražajo nujno tudi mnenj in stališč uredništva in ZDGNS. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografije na naslovnici: Pogovor v Evropskem parlamentu o skrbi za sluh; Anja Drev. ***Foto:*** za Evropski parlament Laurie Dieffembacq; Sabina Hmelina

Uvodnik

Tehnološki razvoj v zadnjih stoletjih je naše življenje dvignil na višjo raven. Posledica pa je tudi, da je svet, v katerem živimo, postal občutno glasnejši. Zastrašujoč je podatek Svetovne zdravstvene organizacije (WHO), da približno 1,1 milijarde mladim preti nevarnost okvare sluha zaradi nevarne uporabe prenosnih avdionaprav in izpostavljenosti škodljivim jakostim zvoka na hrupnih zabavnih prizoriščih, kot so nočni klubi, bari in koncertne dvorane.

V začetku marca smo praznovali svetovni dan sluha. Ob tej priložnosti sta WHO in Mednarodna telekomunikacijska zveza (ITU) izdala nov mednarodni standard za izdelavo in uporabo avdionaprav, ki vključujejo pametne telefone in avdiopredvajalnike, s katerim želita zagotoviti, da bi te naprave postale varnejše za poslušanje. Več o standardu si lahko preberete v glasilu.

Med slovenskimi najstniki je glede na raziskavo, opravljeno na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ), 34,9 % takih, ki vsak dan poslušajo glasbo prek slušalk. Pri približno 42,7 % vseh anketiranih ob običajnem poslušanju glasbe to traja več kot eno uro, kar že lahko pomeni tveganje, če se to dogaja večkrat na teden in poslušalci glasbo pri tem naravnajo na previsoko glasnost.

»Mladi se morajo zavedati, da se sluh, ko ga enkrat izgubijo, ne bo več vrnil. S preprostimi preventivnimi ukrepi pa lahko ljudje še naprej uživajo v glasbi, ne da bi ogrozili sluh,« opozarja dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus, generalni direktor WHO.

Zakaj je preglasna glasba škodljiva?

Poleg užitka, ki ga nekaterim prinaša glasno poslušanje glasbe, je eden izmed razlogov za glasno poslušanje tudi mišljenje, da je proizvajalec varno nastavil maksimalno izhodno jakost zvoka naprav, vendar to ne drži. Pri proizvodih, izdelanih v tujini za evropski trg, so lahko maksimalne izhodne jakosti zvoka nastavljene tudi na 100 decibelov (dB), kar poslušalcu, ki je temu izpostavljen dlje kot 15 minut, že lahko okvari sluh.

Na samo okvaro sluha vpliva tudi vrsta slušalk. Cenejše in pogosteje uporabljane vtične slušalke so v primerjavi z naglavnimi slušalkami bolj nevarne in bolj okvarijo sluh. Krajša razdalja med virom zvoka in bobničem ter učinek zaprtega sluhovoda, ki ju opažamo pri vtičnih slušalkah, povzročita, da bobnič doseže višja jakost zvoka. Te jakosti lahko ob maksimalno nastavljeni glasnosti predvajalnika glasbe presegajo 120 dB. Z naglavnimi slušalkami, kljub enakim nastavitvam na predvajalniku glasbe, takšne jakosti ne moremo doseči.

Danes ima kronično poškodbo sluha 16 % prebivalcev EU in število okvar narašča čedalje hitreje. Predvsem pri mladih lahko poškodbe sluha velikokrat pripišemo napačni uporabi slušalk. To so mehanske poškodbe zunanjega ušesa in sluhovoda zaradi grobega potiskanja slušalk v uhlje, poškodbe bobniča ter senzornih celic v notranjem ušesu zaradi preglasne glasbe.

Tu je še tinitus, nadležno in nenehno zvonjenje v ušesih, ki je prav tako posledica pretiranega hrupa in ki vas lahko pripelje dobesedno ob pamet. Kot ugotavlja NIJZ, ga je pri nas za 40 % več kot leta 2000, rešitve, kako ga odpraviti, pa še ne poznamo.

Varno poslušanje glasbe

Varno poslušanje je odvisno od intenzivnosti ali glasnosti zvoka ter trajanja in pogostosti poslušanja. WHO priporoča, da je najvišja dovoljena raven izpostavljenosti hrupu nad 80 dB do največ osem ur na dan.

Mladostniki in mladi lahko bolje zaščitijo sluh tako, da ohranijo primerno glasnost na osebnih zvočnih napravah, da ob obisku glasnih prizorišč uporabijo posebne čepke, ki znižajo glasnost za 15 do 30 dB, ravno toliko, da zaščitijo sluh, a ne vplivajo na užitek ob glasbi. Prav tako je pri poslušanju glasbe na prenosnih napravah bolje uporabljati naglavne slušalke, saj te bolje dušijo zvok iz okolice kot ušesne slušalke. Mladi lahko tudi omejijo čas, ki ga porabijo za hrupne dejavnosti, s kratkimi prekinitvami poslušanja in omejitvijo dnevne uporabe osebnih avdionaprav na manj kot eno uro. S pomočjo aplikacij pametnih telefonov pa lahko nadzorujejo varne ravni poslušanja.

Zveza društev gluhih in naglušnih se aktivno vključuje v preprečevanje okvar sluha ter promocijo za njegovo zdravljenje in rehabilitacijo, in sicer z izvajanjem predavanj, posvetov, informiranjem in ozaveščanjem širše javnosti, svetovanjem, pomočjo posameznikom in drugim.

Adem Jahjefendić, urednik

S sekretarjeve mize

»Odkrivanje ne pomeni iskanja novih krajin,
temveč opazovanje sveta z novimi očmi.« (Marcel Proust)

Etimološki slovar SZJ – nova raziskovalna skupina na Inštitutu za SZJ

Skupina za preučevanje zgodovine kretenj in kronološkega ter regijskega razvoja kretenj se je lotila dela pri etimološkem slovarju slovenskega znakovnega jezika. Gluhe osebe, tolmači in zunanji sodelavci so začeli s prvimi koraki, tako da se veselimo novega področja dela in rezultatov dela, ki bodo opolnomočili gluho skupnost in uporabnike SZJ.

Slovenski kulturni praznik – dr. France Prešeren v SZJ

Ob slovenskem državnem prazniku smo pripravili posebno oddajo o življenju Franceta Prešeren. Gluhi avtorji, sodelavci in igralci so nam pripravili izredno zanimivo zgodbo v SZJ. Ker je SZJ vpisan v nesnovno kulturno dediščino, je zdaj znakovni jezik velik motor kulturne in jezikovne identitete gluhe skupnosti.

Prizor iz prispevka Prešeren nekoč in danes

Uradna himna Republike Slovenije v slovenskem znakovnem jeziku – mednarodni dan materinščine

Skupina za razvoj je standardizirala in posnela uradno himno v SZJ. Ob mednarodnem dnevu materinščine smo jo javno prvič predvajali in ponosni smo, da je tudi slovenska himna zdaj v SZJ.

Uradna himna Republike Slovenije v slovenskem znakovnem jeziku

Finančno in vsebinsko poročilo za leto 2018

Prvi meseci leta so posebej posvečeni pisanju poročil za naše financerje in organe odločanja. Vsa gradiva bodo obravnavali organi odločanja, vse do skupščine ZDGNS.

Revizija finančnega poslovanja ZDGNS

Po zakonu mora neodvisna revizijska družba vsako leto pregledati finančno poslovanje ZDGNS. Revizija poteka nekaj tednov in zahteva izročitev vseh ključnih finančnih dokumentov poslovanja organizacije. Obsežen pregled je zelo zahteven, vendar nas, ko je vse skupaj končano, veseli, da smo delo opravili v skladu s finančnimi standardi.

Posvet o Evropskem aktu o dostopnosti

Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije in evropski poslanec dr. Igor Šoltes sta v Hiši Evropske unije v Ljubljani pripravila posvet, ki naslavlja izzive in priložnosti prihajajočega Evropskega akta o dostopnosti. Tema neposredno zadeva kar 80 milijonov ljudi v Evropski uniji, v Sloveniji 170.000 invalidov, v nadaljevanju pa še mnogo drugih, na življenje katerih bo Evropski akt o dostopnosti tako ali drugače vplival.

Dokument bo na ravni Unije opredeljeval minimalne zahteve vrste različnih storitev in izdelkov, od storitev, vezanih na transport, do IT-opreme, terminalov, bralnikov e-knjig, nujnih klicnih številk, bančnih storitev, spletne prodaje in drugih, ki bodo invalidom omogočili samostojnejše življenje in delo, družbo kot tako pa zavezali k bolj vključu-

jočemu delovanju. Dostopnost je namreč ključna predpostavka, ki invalidom omogoča neodvisno življenje in polno sodelovanje na vseh področjih življenja. Govorimo o dostopnosti, s katero se invalidom zagotovi, da imajo enako kot drugi dostop do fizičnega okolja, prevoza, informacij in komunikacij, vključno z informacijskimi in komunikacijskimi tehnologijami in sistemi, ter do drugih objektov, naprav in storitev.

Zagotavljanje dostopnosti za osebe z okvaro sluha s tolmačem SZJ in sprotnim pretvarjanjem govora v besedilo

Evropski akt o dostopnosti v predloženi obliki ni zavezujoč na vseh področjih dostopnosti in zato pričakovanj ne izpolnjuje v celoti, manjkajo na primer potrebne zaveze za grajeno okolje in infrastrukturo, za prevoz in drugo. Kljub temu akt prinaša vrsto pozitivnih zavez.

Akt naj bi Evropski parlament sprejel na plenarnem zasedanju predvidoma 13. marca. Nato bo imela vsaka država članica na voljo tri leta, da direktivo prenese v svojo zakonodajo. To bo priložnost, da države članice, tudi Slovenija, pokažejo, da dostopnost razumejo kot bistven del vključujoče družbe in da v tem postopku resnično prisluhnejo potrebam invalidov. Za umestitev akta o dostopnosti v naš pravni red bo treba spremeniti oziroma dopolniti vrsto zakonov ter še več podzakonskih aktov, saj ta določa zaveze na različnih področjih. Zato od državnega zbora, vlade in pristojnih ministrstev pričakujemo, da v sodelovanju z invalidi in invalidskimi organizacijami – tudi zaradi pozitivnih izzivov in koristi, ki jih bomo deležni tako invalidi kot širše okolje in ne nazadnje tudi gospodarstvo – čim prej pristopijo k pripravi vsega potrebnega za njegov poln prenos v naš pravni red, z natančno opredeljenimi nalogami in odgovornostmi posameznih ministrstev in pripravljeno časovnico; da ustanovijo eno ali več potrebnih delovnih skupin, predvsem pa določijo nadzorne oziroma odgovorne točke. Ob tem pozivamo našo državo, naj k uveljavitvi pristopi ambiciozno in s tem izkaže svojo zavezanost, da invalidom omogoči neodvisno življenje in polno sodelovanje na vseh področjih življenja z rešitvami, ki zahtev akta o dostopnosti ne bodo le spoštovale, temveč tudi nadgradile. NSIOS je s to izjavo in prvimi koraki začel sistematično delo pri implementaciji direktive v slovensko zakonodajo.

Borut Sever in dr. Igor Šoltes

Dodatek za pomoč in postrežbo se zaradi rasti plač in cen dvigne za 2,7 %

Svet zavoda ZPIZ je na svoji seji sprejel ugotovitveni sklep o uskladitvi pokojnin in drugih prejemkov od januarja 2019 dalje, kar pomeni, da se po letih stagnacije zaradi Zakona za uravnoteženje javnih financ invalidnine in DPP dvignejo. Posledično se popravi tudi višina komunikacijskega dodatka.

Telesna okvara za osebe z okvaro sluha – Razširjeni strokovni kolegij za ORL

ZDGNS je ponovno, kot že večkrat do zdaj, pisno pozvala Ministrstvo za zdravje in posledično tudi Razširjeni strokovni kolegij za ORL, da se opredeli do pobude ZDGNS glede spremembe telesne okvare za osebe z okvaro sluha. Začele so se nekatere aktivnosti in srčno si želimo vsaj priložnosti, da stroki pojasnimo razloge za spremembo tega diskriminatornega akta, ki osebe z okvaro sluha diskriminira v primerjavi z drugimi invalidi.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Svetovni dan sluha – Preveri svoj sluh

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) je leta 2007 razglasila 3. marec za mednarodni dan skrbi za sluh in ga z leti preimenovala v svetovni dan sluha. Letos ga praznujemo pod geslom Preveri svoj sluh. Številni ljudje živijo z neugotovljeno okvaro

sluha, pogosto se svoje okvare sploh ne zavedajo in ne vedo, da jim manjkajo nekateri zvoki in besede. Preverjanje stanja sluha in sposobnosti razumevanja je prvi korak k reševanju tega vprašanja. Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije je na svetu 466 milijonov ljudi ali 5 % svetovne populacije z okvaro sluha. V Evropi se blaga okvara, torej izguba sluha na ravni 25 dB, pojavlja že pri 16 % odraslih v starosti od 18 do 85 let. Po izračunih se torej s to težavo spopada že več kot 71 milijonov prebivalcev Evropske unije (EU), od tega jih ima 55 milijonov, kar pomeni od 10 do 12 % populacije, izgubo sluha v govornem območju, torej za uspešno komunikacijo in razumevanje že potrebujejo ustrezne slušne pripomočke. Skrbi podatek, da je v EU predvidoma kar 30 milijonov ljudi, ki imajo izgubo sluha, vendar niso vključeni v zdravljenje ali rehabilitacijo.

Preveri svoj sluh

Po podatkih Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) je pri nas približno 70.000 uporabnikov slušnih aparatov, na leto pa se izda kakih 18.000 novih slušnih aparatov. V Sloveniji je približno 10 % oseb z okvaro sluha, od katerih jih ima samo malo več kot tretjina prepoznano okvaro sluha. V naši državi je testiranje sluha brezplačno v okviru zdravstvenih storitev, ki se krijejo z naslova zdravstvenega zavarovanja. Naš zdravstveni sistem zagotavlja tudi preventivne preglede otrok, mladine in delovno aktivnega prebivalstva. Prav tako lahko vsakdo, ki ima okvarjen sluh v govornem območju in urejeno obvezno zdravstveno zavarovanje, brezplačno pridobi slušni aparat, ki ga financira ZZZS. Svetovni dan sluha je namenjen ozaveščanju in spodbujanju razmišljanja o ustreznih strategijah na področju javnega zdravja, ki bi pripomogle k zmanjšanju razširjenosti izgube sluha. Pri teh prizadevanjih bi po mnenju WHO morali sodelovati tako službe za javno zdravje, organizacije različnih socialnih storitev in izobraževalne ustanove skupaj s civilnimi združenji oseb z okvaro sluha. Zavedati se je treba, da število oseb z okvaro sluha narašča, saj se populacija stara, in da brezbrižen odnos do skrbi za sluh povzroča tudi finančno in gospodarsko škodo. Zveza društev gluhih in naglušnih se aktivno vključuje v preprečevanje okvare sluha ter promocijo za njeno zdravljenje in rehabilitacijo z izvajanjem posebnih socialnih programov, ki vključujejo predavanja, okrogle mize, informiranje, ozaveščanje širše javnosti, svetovanje, pomoč posamezniku in drugo.

Novi standard WHO-ITU želi preprečiti izgubo sluha med mladimi

Standard je bil razvit v okviru pobude Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) Skrb za varno poslušanje, ki si prizadeva izboljšati prakse poslušanja zlasti med mladimi, in sicer tako takrat, ko so izpostavljeni glasbi in drugim zvokom na hrupnih zabavnih prireditvah, kot pri poslušanju glasbe prek osebnih zvočnih naprav. Standard WHO-ITU za naprave za varno poslušanje so razvili strokovnjaki iz WHO in ITU v obdobju dveh let, pri čemer so upoštevali najnovejše dokaze in se posvetovali z mnogimi deležniki, vključno s strokovnjaki iz vladnih sektorjev, industrije, potrošnikov in civilne družbe. Vladam in proizvajalcem WHO priporoča, da sprejmejo prostovoljni standard WHO-ITU. Civilna družba, zlasti poklicna združenja in drugi, ki spodbujajo skrb za sluh, imajo tudi vlogo pri zavzemanju za uveljavitev standarda in pri ozaveščanju javnosti o pomenu varnih praks poslušanja, zato da bodo potrošniki zahtevali izdelke, ki jih varujejo pred izgubo sluha. Zbirka orodij WHO-ITU za izvajanje globalnega standarda za naprave za varno poslušanje ponuja praktične smernice za dosego tega cilja. Celotna izjava o standardu je objavljena tudi v tej številki glasila Iz sveta tišine.

EU poslanec dr. Igor Šoltes je 6. marca v Evropskem parlamentu gostil razpravo o skrbi za zdrav sluh.

Zaščiti in preveri svoj sluh – pogovor v Evropskem parlamentu

ZDGNS je bila leta 2016 na skupščini Mednarodne zveze naglušnih (IFHOH) izbrana za prireditelji-

co mednarodne skupščine in konference 2018, ki poteka na vsaki dve leti. Prav tako je istega leta skupščina Evropske zveze naglušnih – EFHOH sprejela slovensko kandidaturo za organizacijo skupščine EFHOH 2018. Zato je ZDGNS od 7. do 12. maja 2018 v Ljubljani organizirala teden naglušnih. Celoten dogodek se je s pomočjo sponzorjev začel z različnimi oblikami ozaveščanja javnosti o izgubi sluha. Mednarodne delavnice CRPD na ZDGNS kot uvod v konferenco se je udeležilo 30 udeležencev iz različnih držav sveta. Konference z naslovom Dostopnost odstrani vse ovire so se udeležili uporabniki z okvaro sluha iz vse Slovenije in tujine ter predstavniki in člani mednarodnih organizacij EFHOH in IFHOH, skupaj 103 udeleženci iz 20 držav z vseh celin sveta. Med njimi sta bila tudi Mark Laureyns, predsednik AEA, ter poslanec Evropskega parlamenta dr. Igor Šoltes. Dobro sodelovanje z obema na konferenci v Ljubljani je obrodilo tudi posebno povabilo obeh na poseben dogodek v Evropskem parlamentu ob svetovnem dnevu sluha. Predsednik Mladen Veršič je nagovoril vse zbrane v Evropskem parlamentu, spregovoril o organizaciji konference v Sloveniji in poudaril nekaj ključnih usmeritev.

Nekaj ključnih poudarkov z mednarodnega tedna naglušnih v Sloveniji:

- ohranjanje sposobnosti starejših in priprava na staranje z izgubo sluha;
- tehnološki razvoj na področju kirurških tehnik in uporabe robotike;
- potreba po novem standardu slušnih aparatov;
- psihološka podpora in motiviranje uporabnikov za nošenje slušnih aparatov;
- podpora usmeritvam IFHOH glede spodbujanja človekovih pravic z izgubo sluha, izboljšanja zdravstvenega varstva, spodbujanja ozaveščenosti in zagovarjanja dostopnosti tehnologije za naglušne osebe.

Predstavniki ZDGNS so aktivno sodelovali v razpravi o zaščiti in zgodnjem odkrivanju okvare sluha, ki je potekala v Evropskem parlamentu.

Ob tem mednarodnem dogodku smo organizirali spremljajoče dogodke, kot so tiskovna konferenca, medijske objave in intervjuji v različnih medijih, stojnica in spremljajoči program v središču mesta z vsemi gradivi in predstavitvami, pripravili smo tri predstavitvene videospote, ki so bili objavljeni na nacionalni Televiziji Slovenija, na naši spletni strani in na 380 digitalnih zaslonih mreže vozil mestnega potniškega prometa v 135 vozilih od 27. 4. do 12. 5. 2018 v dolžini 30 sekund s 312.684 ponovitvami v celotnem časovnem obdobju.

Matjaž Juhart

spletna TV ZDGNS
www.gluhi.si

Spletna TV po spletu neprekinjeno ponuja informacije z različnih področij, ki so plod avtorskega dela gluhih in slišečih novinarjev.

Na spletnem portalu www.gluhi.si so obiskovalcem na ogled različne kategorije vsebin: informativne, izobraževalne, kulturne, zabavne, športne. Izvajamo tudi produkcijo rubrik, kot sta Športaj z mano in Kulinarični kotiček.

Vabljeni k ogledu!

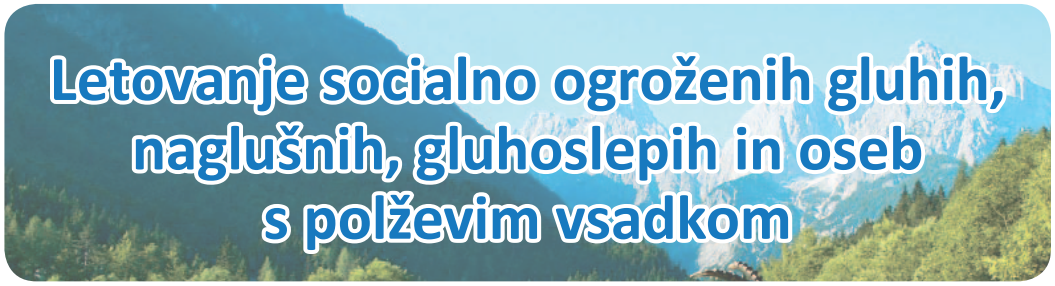

Letovanje socialno ogroženih gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom

V posebnem socialnem programu Ohranjevanja zdravja – rehabilitacija oseb z okvaro sluha bo Zveza društev gluhih in naglušnih tudi v letu 2019 organizirala brezplačno letovanje socialno ogroženih članov društev in njihovih družin.

V marcu je zveza objavila razpis in ga posredovala društvom gluhih in naglušnih po Sloveniji. Letovanje socialno ogroženih članov in njihovih družin bo tako kot v preteklih letih potekalo v Počitniškem domu Kranjska Gora. Razpisanih je šest terminov v času od 7. 5. do 31. 5. 2019.

Ker gre za brezplačno letovanje, je pri prijavi oz. izboru oseb za tovrstno letovanje treba upoštevati naslednja merila socialne ogroženosti:

Osnovno merilo:
- oseba z okvaro sluha ima odločbo o priznani telesni okvari, potrjen izvid specialista ORL z avdiogramom oz. drug dokument, iz katerega je razvidna okvara sluha;
- posameznik oz. družina nima dovolj sredstev za preživljanje in nima premoženja, ki bi omogočilo preživetje.

Med sredstva oz. dohodke spadajo: plača, bolniško nadomestilo, starševsko nadomestilo (porodniško nadomestilo, očetovsko nadomestilo …), pokojnina, dohodek od študentskega dela, avtorsko delo, dohodek od premoženja, dohodek iz kmetijske dejavnosti, preživnina, ki jo prejemajo otroci, družinska pokojnina, ki jo prejemajo otroci, nadomestilo življenjskih stroškov, ki ga izplačuje ZRSZ iz naslova APZ, invalidnina, drugi prejemki iz naslova ZPIZ, katastrski dohodek, dobiček iz naslova opravljanja samostojne dejavnosti, dobiček iz naslova kmetijske dejavnosti, drugi dohodki po zakonu o socialnem varstvu.

Dodatna merila:
- brezposelnost;
- aktivno iskanje zaposlitve;
- prejemanje pravic iz naslova javnih sredstev (otroški dodatek, denarna socialna pomoč, varstveni dodatek, državna štipendija, znižanje plačila vrtca, dodatna subvencija malice za učence in dijake, subvencija kosil za učence, subvencija prevozov za dijake in študente, oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev, prispevek k plačilu družinskega pomočnika, subvencija najemnine, pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravica do plačila prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje).

Druga merila:
- živi sam;
- družina s tremi ali več otroki;
- večgeneracijska družina;
- aktivni član društva gluhih in naglušnih;
- čas vključitve v društvo (prednost imajo tisti, ki so dlje časa člani društva);
- pogostost koriščenja brezplačnega letovanja (prednost imajo tisti, ki brezplačnega letovanja še niso izkoristili).

Zveza društev gluhih in naglušnih v okviru programa poravna stroške bivanja in organiziranega kosila ter večerje. Za prevoz članov stroške poravna matično društvo. V času letovanja socialno ogroženih oseb z okvaro sluha in njihovih družin zveza organizira tudi animacijo (risanje, kviz, sprehodi, družabne igre …), ki jo vodi za to usposobljena animatorka iz vrst oseb z okvaro sluha.

Če menite, da ste upravičeni do zgoraj omenjenega brezplačnega letovanja, se o možnostih zanj pozanimajte v matičnem društvu, katerega član ste.

Za brezplačno letovanje in rehabilitacijo se lahko prijavite v matičnem društvu. **Društva bodo prijave zbirala do 5. aprila 2019** in jih posredovala na zvezo.

Aleksandra Rijavec Škerl

Izvajanje posebnih socialnih programov v letu 2018

Usposabljanje za aktivno življenje in delo gluhih, naglušnih in gluhoslepih oseb

Okvara sluha in komunikacijska oviranost gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom ovirata v številnih življenjskih položajih, še zlasti v dostopu do informacij, kar močno vpliva na njihov položaj v družbi. Na zvezi pripravljamo izobraževanja, ki so prilagojena potrebam naših članov. Seminarji, konference, delavnice, okrogle mize izvajamo za gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom v prilagojenih tehnikah, posredujemo jim ključne informacije, usmeritve, spremljamo zakonodajo, ki vpliva na njihovo življenje in vključevanje v družbeno okolje. V sodelovanju z našimi uporabniki usposabljamo tudi strokovno osebje, ki dela z njimi.

Dvodnevni seminar za usposabljanje in izobraževanje »Integriteta, mobing in pridobivanje dodatnih sredstev v invalidskih organizacijah«

V okviru programa smo izvedli:

- dvodnevni seminar za usposabljanje in izobraževanje z naslovom »Integriteta, mobing in pridobivanje dodatnih sredstev v invalidskih organizacijah«;
- okrogle mize: »Kreativnost in verbalne sposobnosti«, »Pravilnik o osebni asistenci«, »Gluhi in knjige«, »Gluhoslepota«, »Uporaba tehničnih pripomočkov«, »Sprememba pravilnika o tehničnih pripomočkih«;
- posveti: »Izzivi staranja oseb z okvaro sluha«, »Osebe z okvaro sluha v upravnih postopkih«, »Osebe z okvaro sluha v pravosodju«, »Umestitev znakovnega jezika v ustavo RS« »Dostopnejše tehnologije in okolja za osebe z okvaro sluha«;
- konference: »Dostopnost oseb z okvaro sluha«, »Požarna varnost oseb z okvaro sluha«, »Organizirano izobraževanje gluhih na Slovenskem«;
- dan odprtih vrat – Hiša znakovnega slovenskega znakovnega jezika;
- supervizijska srečanja za strokovne delavce društev;
- supervizijska srečanja za strokovne delavce zveze;
- sodelovanje gluhih in naglušnih na mednarodnih dogodkih;
- sedem predavanj o uporabi in načinu pridobitve slušnega aparata in o načinu komunikacije;
- srečanje naglušnih in oseb s polževim vsadkom iz celotne Slovenije;
- srečanje vseh oseb z okvaro sluha iz celotne Slovenije;
- sedem predavanj v sklopu izobraževalnega centra ZDGNS;
- aktivno vključevanje na prireditve v organizaciji NVO;
- pripravo prevodov različnih dokumentov, deklaracij in smernic sorodnih mednarodnih in evropskih organizacij.

Predavanja v sklopu izobraževalnega centra

V okviru programa je organiziran tudi Svetovalni center za gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom, starše in svojce. Delo poteka individualno s pogovori v centru, po telefonu, SMS-sporočanju, videotelefoniji, e-pošti. Vključuje svetovanje, informiranje, diagnosticiranje, korekcijo, učenje, povezovanje s slišečim okoljem, družinsko mediacijo in usmerjanje ter izdajanje potrdil o usposobljenosti za uporabo tehničnih pripomočkov. Sodeluje se tudi z javnimi službami. Vsi izvajalci znajo slovenski znakovni jezik, tako da pri delu ni

potrebna tretja oseba (tolmač). Delo poteka tako, da so želje, interesi in pravice oseb zares upoštevani.

Tolmačenje – razvoj slovenskega znakovnega jezika – Center za razvoj slovenskega znakovnega jezika

Zveza društev gluhih in naglušnih od leta 1979 sistematično deluje na področju razvoja in uveljavitve slovenskega znakovnega jezika. Rezultat tega so izdani priročniki, CD-slovarji in Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Kljub sprejetemu zakonu pa država ne zagotavlja sistemskega vira za razvoj slovenskega znakovnega jezika. Zveza ta program izvaja od samega začetka, saj je to bistvo kulture in identitete gluhih oseb. Slovenski znakovni jezik je treba načrtno raziskovati in standardizirati, ker je to temeljno pri prenosu znanja v znakovnem jeziku. Jezik, kakršen je, zadošča predvsem socialnim potrebam, saj je njegova informacijska vrednost nizka. Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika in Konvencija OZN o pravicah invalidov izrecno govorita o priznanju, razvoju in standardizaciji znakovnega jezika, vendar ga država, ki je sprejela slovenski znakovni jezik kot jezik v Sloveniji, finančno ne omogoča. Redno mesečno se sestaja skupina gluhih za razvoj slovenskega znakovnega jezika in standardizira kretnje za posamezno besedo. Razvijajo se nova področja besed kretenj, ki do zdaj niso bila raziskana. S tem razširjamo besedni zaklad gluhih ter krepimo kulturno in zgodovinsko zavedanje jezika. Poleg raziskovanja besedišča je treba raziskovati tudi sam jezik z vidika različnih jezikoslovnih prvin. V sodelovanju s primernimi strokovnjaki jezikoslovci, pisci slovarjev in sodelavci pri razvoju besedišč za posamezna področja ter s strokovnim kadrom za razvoj programske opreme omogočamo delo za jezik, ki je prvi pogoj za sporazumevanje gluhih in ohranjanje kulturne identitete gluhe skupnosti v družbi.

Delovna skupina za razvoj SZJ

Uporabniki programa so gluhe in gluhoslepe osebe ter osebe s polževim vsadkom, uporabniki slovenskega znakovnega jezika, tolmači, učitelji in drugi strokovni delavci, ki pri svojem delu uporabljajo znakovni jezik, poleg omenjenih pa tudi strokovne izobraževalne ustanove gluhih in naglušnih ter združenje tolmačev.

Delo poteka v skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki jo sestavlja devet članov, od tega je sedem gluhih oseb in dve slišeči (tolmač slovenskega znakovnega jezika in strokovnjak s tega področja).

Na podlagi izbranega besedišča se dela analiza po regijah in določi najpogosteje uporabljena kretnja, ki se standardizira. Poleg tega se zapisuje tudi zgodovina kretenj in njihov izvor. Končni rezultat je produkcija kretenj na različnih medijih in izdaja priročnikov. Delo se opravlja v lastnem studiu in z lastno tehnološko opremo. Delo pri razvoju slovenskega znakovnega jezika se sproti snema in pregleduje. Dela se skupinsko in individualno.

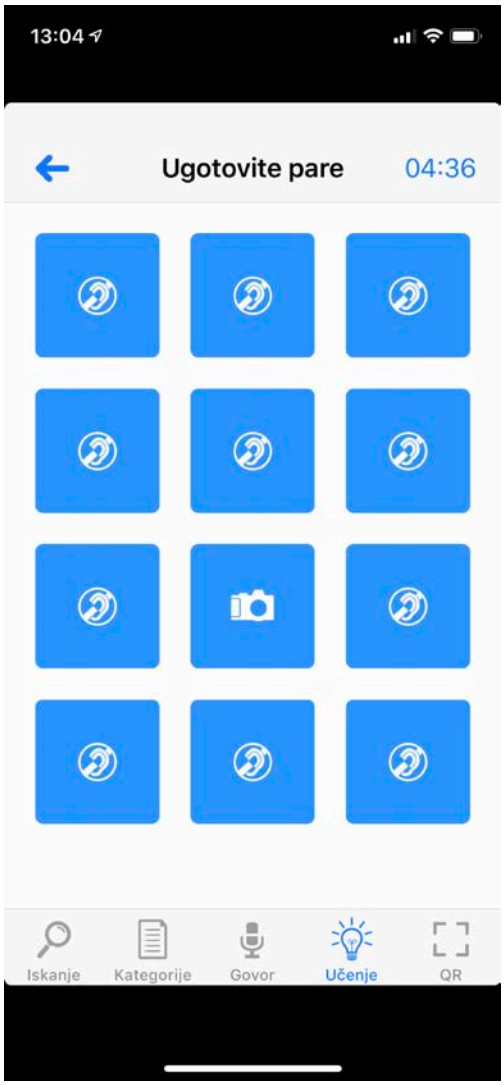

Igra spomin v SZJ

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je nadaljevala dopolnjevanje Slovarja slovenskega znakovnega jezika. Slovar znakovnega jezika trenutno vsebuje 15.776 besed in stavkov. Pri večini gesel je pri standardni kretnji prikazanih tudi več kretenj, ki se prav tako uporabljajo za to geslo. Osnovno različico spletnega slovarja slovenskega znakovnega jezika, ki je bila razvita leta 2013, smo v letu 2016 nadgradili, in sicer s programom za utrjevanje znanja, mobilno aplikacijo, QR-kodami za hitrejši dostop do želenega videoposnetka in s sintezo govora, ki omogoča razpoznavanje pisne besede, iz katere se potem programsko modulira govor, ter prepoznavanje govora, ki omogoča razpoznavanja pogovorne besede. V letu 2018 smo aplikacijo Slovar SZJ nadgradili še z rehabilitacijo, učnimi vajami in igro Spomin.

V programu se izvajajo tudi:
- redno mesečno se sestaja skupina gluhih za razvoj SZJ in standardizira kretnje za posamezno besedo;
- snemanje, moderiranje, montaža kretenj in učnih primero ter priprava za slovar SZJ;
- dopolnjevanje slovarja SZJ z razlago pomena besede, uporabo kretnje, uporabo besede v stavku in v povezavi z mednarodno kretnjo ter oblikovanje učnih primerov;
- dopolnitev aplikacije Slovar SZJ s QR-kodo, učnim kvizom, učnimi vajami, igro spomin, rehabilitacijskimi vajami in pretvorbo govora v kretnjo;
- subvencionirani tečaji SZJ z verificiranimi izvajalci;
- brezplačni tečaji SZJ za učence, dijake in študente in osebe z okvaro sluha (naglušni, PV);
- brezplačni tečaji mednarodne kretnje za gluhe osebe;
- preverjanje znanja po opravljenem tečaju SZJ in pridobitev certifikata o znanju SZJ;
- praktični seminar in delavnica o vodenju tečaja SZJ za gluhe izvajalce;
- usposabljanje in zagotavljanje strokovnega izpopolnjevanja za izvajalce tečajev;
- delavnice o razvoju znakovnega reda SZJ (permanentno izobraževanje);
- posneli smo pravljice v SZJ, ki jih dopolnjujejo podnapisi in možnosti povečave (Repa velikanka, Žabji kralj, Tri male žabice, Pet malih rack);
- razvijanje novih besed kretenj, ki do zdaj niso bile raziskane, z namenom razširitve besednega zaklada gluhih ter krepitev kulturnega in zgodovinskega zavedanje jezika;
- zbiranje, razvoj in distribucija jezikovnih virov in tehnologije ter aktualna raba SZJ;
- izdelava učnih načrtov.

Aplikacija slovarja je dostopna tako na Google play kot tudi v App Store.

Ob mednarodnem dnevu pismenosti, mednarodnem dnevu gluhih v Ljubljani, mednarodnem dnevu znakovnih jezikov, mednarodnem tednu gluhih, evropskem dnevu jezikov in mednarodnem dnevu prevajanja in tolmačenja smo organizirali dan odprtih vrat – Hiša SZJ.

Ob dnevu odprtih vrat – Hiša SZJ smo pripravili:
- tiskovno konferenco ob predstavitvi projekta »Priročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika«;
- igralnice znakovnega jezika;
- predstavitev zgodovine gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom: »Virtualna spletna predstavitev zgodovine ZDGNS«;
- ogled literature ZDGNS na področju znakovnega jezika.

Pripravili smo tudi predstavitve Inštituta za slovenski znakovni jezik, studia Spletne TV, svetoval-

Predstavniki Zveze na največjem svetovnem sejmu otroške literature v Bologni

nega centra s preizkusom tehničnih pripomočkov, pisarne Športne zveze gluhih Slovenije in pisarne predsednika ZDGNS.

V letu 2018 je bila knjiga Žiga Špaget je za punce magnet predstavljena na največjem svetovnem sejmu otroške literature v Bologni. Prejela je tudi nagrado desetnica za najboljše otroško delo, ki jo podeljuje Društvo slovenskih pisateljev.

Informativna dejavnost – založništvo

S programom aktivno delujemo v založništvu in izdajamo vsebinsko pomembne publikacije, ki se dotikajo življenja in dela gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. Ker so javni mediji nedostopni gluhim, naglušnim, gluhoslepim in osebam s polževim vsadkom, so podane informacije s specifičnega področja (izobraževanje, zaposlovanje, zakonodaja, vsebinska področja) pomembne pri ozaveščanju in krepitvi identitete. S tem programom ohranjamo identiteto in kulturo gluhe skupnosti ter nadomeščamo podobne javne programe. Informiranje z razvojem, raziskavami in znanstvenimi ugotovitvami na področju gluhote (gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževim vsadkom), z dejavnostmi, povezanimi z njimi (razvoj slovenskega znakovnega jezika, polžev vsadek, gluhoslepota, tehnični pripomočki, tehnologija), in s spremembami v zakonodaji je življenjskega pomena za naše uporabnike.

V letu 2018 smo izdali:
- knjigo Anton! v SZJ in videoposnetkom v obliki QR-kode;
- knjigo Arsenije z videoposnetki v SZJ v obliki QR-kode;
- ponatis knjige Žiga Špaget gre v širni svet, opremljene s SZJ in videoposnetkom v obliki QR-kode;
- ponatis knjige Žiga Špaget je za punce magnet v SZJ, brajici in lahko berljivi tehniki ter z videoposnetkom v obliki QR-kode,
- knjižico »Tehnični pripomočki za osebe z okvaro sluha«.

Zaradi pomanjkanja sredstev drugih načrtovanih aktivnosti oz. izdaj nismo mogli izpeljati.

Upravičenci tega programa so osebe z okvaro sluha: gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževim vsadkom, ki živijo na celotnem ozemlju Republike Slovenije. Ne glede na včlanjenost v društva prejemniki publikacije prejmejo to v društvih ali na Zvezi. Gradivo pošljemo tudi vsem javnim in strokovnim ustanovam, ki delujejo na področju gluhote.

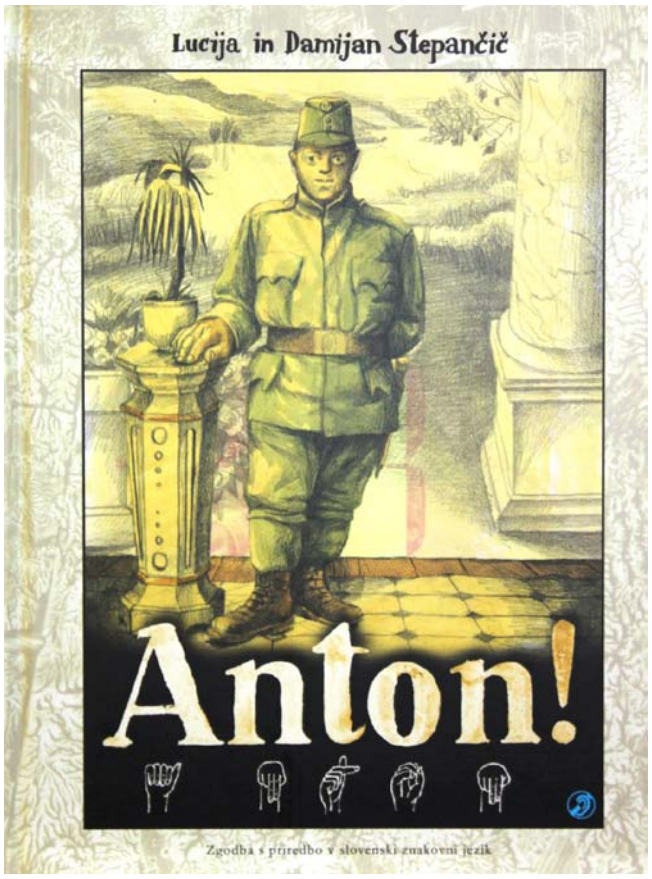

Anton! je zgodba s priredbo v slovenski znakovni jezik.

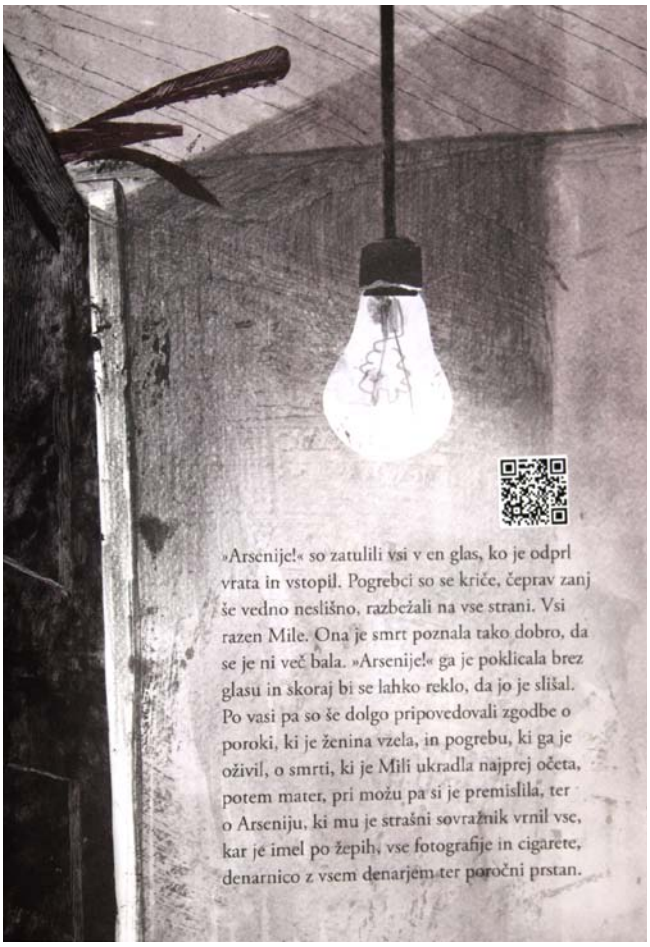

Zgodba Arsenije je opremljena s QR-kodo.

Organiziranje in izvedba programov za ohranjevanje zdravja in rehabilitacijo v lastnih objektih

Naši uporabniki v veliki večini živijo v izredno slabih socialnih razmerah, zato zanje izvajamo dva programa:

a) **Program za ohranjevanje zdravja naših članov** oz. uporabnikov se izvaja že vrsto let. Izvaja se v lastnih, primerno opremljenih večnamenskih objektih – domovih: v Kranjski Gori, Piranu, Fiesi, Moravskih Toplicah. Program omogoča medsebojno druženje s sebi enakimi, kar je še posebej pomembno zaradi komunikacijske oviranosti. V domovih se izvajajo tudi različne druge dejavnosti, tj. različni posveti, seminarji, usposabljanja, delavnice, likovne kolonije, potekajo priprave gluhih športnikov pred odhodi na različna tekmovanja itd. v smislu kompenzacije posledic invalidnosti. Zveza razpolaga s svojimi objekti v naslednjih krajih: Kranjska Gora – apartmaji (skupaj 26 ležišč), Piran – apartmaji (16 ležišč), delež v Fiesi (6 ležišč in 3 pomožna ležišča, v solastništvu z dvema drugima invalidskima organizacijama), Fiesa (dve prikolici – 8 ležišč) ter Moravske Toplice – štirje apartmaji (16 ležišč). Skupno je na voljo 74 ležišč.

Organiziranje in izvedba programov za ohranjevanje zdravja in rehabilitacijo

V letu 2018 je bilo 35 % več nočitev kot v letu 2017. Najbolj se je povečalo število nočitev v Apartmajski hiši Kranjska Gora (45 %), Apartmajski hiši Piran (24 %), v apartmajih Moravske Toplice (15 %). V hotelu Fiesa in v počitniških prikolicah v AC Fiesa so nočitve porasle le za nekaj odstotkov, ker so termini omejeni le na poletno sezono.

b) **Program za ohranjevanje zdravja socialno ogroženih** gluhih in naglušnih oseb in njihovih družin izvajamo v naših objektih že deveto leto. Program omogoča druženje s sebi enakimi, kar je pomembno zaradi komunikacijske oviranosti, in pomeni edino možnost za bivanje socialno ogroženih gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom ter njihovih družin. Letovanje organiziramo v petih petdnevnih terminih (maja). V času letovanja je organizirana tudi animacija, ki je prilagojena temu, kdo letuje v nekem terminu. Vsako leto je en termin namenjen druženju in izmenjavi gluhoslepih oseb oz. družin z gluhoslepo osebo. Termin tematsko vodi gluha animatorka, ki ima izkušnje pri delu z gluhoslepimi in uporablja slovenski znakovni jezik za gluhoslepe (taktilno metodo). V letu 2018 je v tem programu letovalo 123 oseb.

Program za ohranjevanje zdravja socialno ogroženih vodijo gluhe animatorke.

Vsako leto objavimo javni razpis v našem glasilu in na spletnih straneh Zveze ter ga posredujemo tudi vsem našim društvom gluhih in naglušnih. Na podlagi razpisa društva ob upoštevanju Pravilnika o koriščenju objektov za ohranjevanje zdravja opravijo izbor svojih članov. Kriteriji za koriščenje so odvisni od namena. Za izvajanje različnih programov merila določa že sam program, npr. šport – v času pred odhodi na različna tekmovanja potekajo v naših objektih priprave športnikov – ali filmska, gledališka, likovna delavnica.

Za počitniške kapacitete so skrbeli štirje oskrbniki (dva zaposlena prek pomoči invalidom, ena prek s. p.-ja in eden zaposlen za polovični delovni čas).

Aleksandra Rijavec Škerl,
strokovna vodja programov

TV-oddaja Prisluhnimo tišini v letu 2018

V letu 2018 smo pripravili 20 srednje dolgih oddaj (27,5 minute). Na sporedu so vsako drugo in četrto nedeljo v mesecu, predvidoma ob 10.45 na TV SLO 1. Celoten arhiv oddaj je gledalcem na voljo v spletnem arhivu RTV4D, na www.gluhi.si in na dostopno.si.

Nacionalna televizija z umestitvijo oddaje Prisluhnimo tišini v programsko shemo nadaljuje pot, ki jo je začela pred 38 leti. Do danes se je na programu zvrstilo že več kot 740 oddaj. Velja za drugo najstarejšo oddajo na nacionalni televiziji, kar ji daje pridih žlahtnosti. Z njo zagotavljamo razširjeno programsko shemo vsebin nacionalne televizije. Sicer pa smo bili s produkcijo te oddaje pionirji tudi na mednarodni ravni, saj je britanska televizijska hiša

Snemalna ekipa oddaje Prisluhnimo tišini, ob mednarodnem dnevu gluhih, Ljubljana 2018

BBC produkcijo podobne oddaje z naslovom See Hear začela šele leto dni za slovensko.

Ob nastanku prve oddaje so bili postavljeni standardi informiranja oseb z okvaro sluha, da nas lahko spremljajo vsi – osebe z okvaro sluha in slovenska javnost. Z leti smo tehnično produkcijo oddaj izpopolnili skladno s televizijskimi smernicami, ohranjamo pa temeljne kanale sporočanja – z znakovnim jezikom, zvokom in podnapisi. Ta trojnost podajanja informacij povzroči višje stroke produkcije in daljši čas za realizacijo, vendar je to nujno potreben standard, ki so ga od nas prevzele tudi druge televizije in oddaje. To je pomemben dosežek.

Oddajo bogatijo zgodbe naše ciljne skupne, gluhih, naglušnih in gluhoslepih, ki sicer veljajo za izjemno marginalizirano manjšino. Zaradi komunikacijske ovire njihove zgodbe sicer ne bi bile nikoli slišane. S produkcijo oddaj ne premoščamo samo informacijske izolacije, ampak z raziskovalnim novinarstvom orjemo ledino pri temeljnih družbenih vprašanjih in nakazujemo rešitve za kakovostnejše življenje naših uporabnikov. Žal statistike kažejo, da se vse več ljudi spoprijema z okvaro sluha: ta je bila prej značilna za obdobje po 65. letu, zdaj se je ta meja spustila tudi za 20 let. Tako se lahko ljudje, ki se ne odločijo za slušni aparat, zaradi težav pri komunikaciji začno umikati v osamo. Zato je izjemno pomembno, da oddaja javnost najprej ozavešča o preventivi, saj so okvare sluha nepovrnljive, nato pa o takojšnjem ukrepanju, če zaznamo pešanje sluha.

V oddajah so nastopili številni ljudje z okvaro sluha. Govorili so o svojih izkušnjah, stališčih, težavah in dosežkih. Posebej smo obravnavali teme tako za gluhe, naglušne kot tudi za gluhoslepe.

Ekipa Prisluhnimo tišini med snemanjem intervjuja z Marinom Keglom

Analizirali smo področje tehničnih pripomočkov, pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja in pasti, ki jih lahko prinese spletna ponudba tehničnih pripomočkov. Slovensko javnost smo obveščali o pomembnih področnih zakonih, kot so Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika, Ustava RS, Zakon o športu, Zakon o dodatku k pokojnini za delo in izjemne športne dosežke, Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanja invalidov, davčne olajšave za zaposlovanje invalidov, Konvencija ZN o pravicah invalidov, Zakon o dostopnosti spletišč in spletnih aplikacij, Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, Zakon o osebni asistenci, in analizirali možnosti za samostojne podjetnike invalide. Ob dnevu kulture smo tradicionalno preverili, kako dostopne so različne kulturne dobrine

Tina Grošelj, urednica Prisluhnimo tišini s kipcem RTV za posebne dosežke

osebam z okvaro sluha, ter analizirali dostopnost pastorale ljudem, ki so željni takšnih vsebin v svojem jeziku. V veljavo je stopil spremenjeni Pravilnik o tehničnih pripomočkih, zato smo gledalcem predstavili, kakšne novosti prinaša. Preverjali smo dostopnost tudi na drugih področjih, med drugim izobraževanja, umetniškega ustvarjanja, informacij, komunikacij in aplikacij. Poiskali smo odgovor na vprašanje, zakaj je med slišečimi otroki vse več govorno-jezikovnih motenj, in predstavili, kakšne prednosti v psihosocialno terapijo prinaša terapevt, ki je hkrati tolmač slovenskega znakovnega jezika. Ker je darovanje krvi pomembno za zdravljenje in reševanje življenj in je Zveza društev gluhih in naglušnih dejavno pristopila k tej vseslovenski akciji, smo poročali tudi o tem, za slovensko družbo pomembnem in plemenitem dejanju gluhih in naglušnih iz vse Slovenije. Poročali smo s številnih mednarodnih in domačih dogodkih, med njimi s kongresa Evropske in Svetovne zveze naglušnih, mednarodnega dneva gluhih, svetovnega in evropskega prvenstva gluhih v atletiki. Pripravili smo koristne nasvete za starše ob prvem šolskem dnevu. Posebno pozornost smo namenili tudi ozaveščanju javnosti o pomembnosti preventive, zaščiti sluha in učinkih hrupa na javno zdravje ter prikazali zgodbe o pridobljeni okvari sluha in lajšanju stisk, ki se ob tem pojavijo. Preverili smo še, kakšni so izzivi invalidskih podjetij, katera delovna mesta zasedajo invalidi na odprtem in čedalje bolj konkurenčnem trgu dela in kakšne ukrepe lahko sprejme država za zmanjševanje njihove brezposelnosti. Sistematično skrb in vsebine smo namenili tudi razvoju znakovnega jezika, predstavili napredek na tem področju, novosti pri slovarju, nove knjige v znakovnem jeziku, predstave in kulturni ter gledališki festival, prikazali pesmi v znakovnem jeziku. Uredili smo snemanje v enem izmed vrtcev in v njem s sodelovanjem področnega društva in tolmačko predstavili znakovni jezik, opozorili otroke na pomembnost sluha in na to, kako ga lahko zavarujejo, ter jih naučili dve pesmici v znakovnem jeziku. Najbolj ganljiva zgodba v letu 2018 je bila o dečku Vitu s sindromom, ki se najbolj odraža v popolni gluhoti in slabem vidu, spremljajo pa ga tudi druge zdravstvene težave. Ta edinstveni deček s svojo zgodbo potrjuje, kako pomemben je znakovni jezik za otroke, ki nikoli ne bodo slišali, in priča o tem, kakšen napredek je ta jezik prinesel v Vitovo življenje. Šele s komunikacijo je družina začela spoznavati dečka, ko jim je lahko povedal, kaj želi, jih vprašal, kar ga zanima. Najzgovornejše so tudi številne druge zgodbe malih ljudi, ki se težko prebijajo skozi vsakdan, poleg tega pa jim stisko včasih povečuje tudi okvara sluha. Zadnjo oddajo v letu smo tradicionalno posvetili najlepšim zgodbam, ki jih piše življenje z okvaro sluha. Oddajo so obogatile zgodbe uspešnih posameznikov, ki počnejo tisto, kar jih osrečuje. Njihove zgodbe so nam bile v navdih, zato smo tudi gledalce spodbudili k udejanjanju tistega, kar na njihov obraz nariše nasmeh – še posebno ob koncu leta, ko analiziramo preteklo in delamo načrte za novo leto. Vse te zgodbe in mnogo drugih pomembnih informacij v domove naših gledalcev prinaša oddaja Prisluhnimo tišini.

Med produkcijskim letom smo od gledalcev prejeli številne čestitke in pohvale. Uredništvo je veselo številnih pozitivnih mnenj o tem, da so oddaje koristne, poučne in zanimive. Spodbude gledalcev nas motivirajo k nadaljevanju dela, raziskovanju in izpostavljanju dobrih praks za doseganje enakih možnosti in k ozaveščanju o pravicah in dolžnostih, ki izhajajo iz slovenske zakonodaje.

Mag. Tina Grošelj, urednica Prisluhnimo tišini

Spletna TV za gluhe in naglušne v letu 2018

V programski shemi v letu 2018 smo objavili 344 prispevkov. Podatki o gledanosti za leto 2018 kažejo, da so ljudje našo Spletno TV obiskali skoraj 760.000-krat. Večina gledalcev prihaja iz Slovenije (94 %), spremljajo nas tudi iz drugih evropskih držav, največ iz držav nekdanje Jugoslavije. Za nas je pomemben podatek tudi, da smo v tem letu dobili dobrih 1800 novih naročnikov na naš program na Youtubu, kar je največ doslej. Sicer pa nas večina ljudi spremlja po našem kanalu na Youtubu. Porast selitve gledalcev na Youtube je najverjetneje odraz sodobnih navad medijskih potrošnikov, ki po zadnjih raziskavah že v več kot 75 odstotkih do interneta dostopajo prek mobilnih naprav. Zato je pomembno, da se Spletna TV tem težnjam prilagaja in se nanje odziva. Vsekakor pa skrbimo tudi za našo osnovno spletno stran, kjer so gledalcem na voljo tudi članki. Sicer naš program objavlja tudi 12 lokalnih televizij.

Programska shema Spletne TV je v letu 2018 uresničevala produkcijo najbolj gledanih avtorskih oddaj, med njimi je najuspešnejša oddaja doslej – Kulinarični kotiček. Tesno za petami so pravljice v znakovnem jeziku, Športaj z mano, gledalci so dobro sprejeli tudi vsebine oddaj Obraz meseca, Ali ste vedeli, Naredi si sam in P(O)sebne zgodbe, kar je dobra spodbuda, da njihovo produkcijo nadaljujemo. Visoko gledanost so dosegle tudi informativne vsebine, kjer s poročanjem sledimo aktualnemu dogajanju na področju invalidskega in socialnega varstva v državi ter se odzivamo na pomembne dogodke za vse državljane. Utrdili smo tudi raziskovalno specialnost za poročanje o okvarah sluha: odkrivali smo napake, diskriminacijo, spremljali sprejemanje in izvajanje zakonodaje, soočali mnenja in iskali rešitve za boljše življenje gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom. Za gledalce so skladno s statistiko zelo pomembni tudi prenosi športnih dogodkov gluhih – državna, evropska in svetovna prvenstva.

Največ ogledov so dosegle naslednje vsebine: Rdeča kapica, Janko in Metka in Abeceda za otroke, prav na vrhu gledanosti so številni kulinarični kotički, kulturna oddaja o Francetu Prešernu, izobraževalne oddaje o spolnosti, depresiji, bontonu, problematiki odvisnosti od prepovedanih drog in alkohola, Kobariškem muzeju 1. svetovne vojne, sušilnici sadja, rubrika Ali ste vedeli o kurentih, ozaveščevalne oddaje o usodnem skoku v vodo, depresiji, problematiki odvisnosti od prepovedanih drog in alkohola. Gledalce so pritegnile tudi oddaja o vzponu gluhih na Triglav ter informativne oddaje o romunskih goljufih, ki pobirajo denar v imenu gluhih, o policijskem odvzemu prostosti zaradi vožnje pod vplivom alkohola in postopku streznitve , o vzdrževanju koles, uvozu avtomobilov iz tujine, delovanju urgentnih služb, pasteh spolnih zlorab na internetu, športne vsebine, pri katerih smo razložili tehnična pravila za posamezne športe, tekaška tehnika in niz oddaj za izboljšanje fizične kondicije.

Del uredništva Spletne TV

Dobro polovico leta smo producirali tudi lastno informativno oddajo Točno opoldne. Ideja, da delamo lasten informativni program, je bila med gledalci dobro sprejeta, saj so gluhi poročila soustvarjali, vodili, snemali in montirali. Zato lahko upravičeno sklenemo, da smo se s to oddajo vsi veliko naučili, ne le v novinarstvu, temveč tudi timskega sodelovanja in delovanja v dinamičnem okolju. Finance so tiste, ki so pretehtale pri odločitvi, da oddajo žal nehamo pripravljati. Ugotovili smo, da si vseh predvidenih produkcij avtorskih oddaj, poročanj o aktualnem dogajanju in z vseh pomembnih domačih in mednarodnih dogodkov, produkcije dokumentarnega filma in lastne informativne oddaje ne moremo privoščiti. Zato smo težko odločitev za ukinitev te oddaje sprejeli v duhu osnovnega namena ustanovitve Spletne TV, in sicer analitično spremljanje in poročanje o področju okvar sluha; o izzivih, problematiki in razvoju tehnologije za osebe z okvaro sluha in o pomembnih družbenih temah. Predvsem pa je pomembno, da senzorni invalidi sami dobijo besedo in da njihovo mnenje dobi prostor na naši televiziji. Informativni program zahteva veliko ekipo, sredstva, stalno pripravljenost in odzivnost na dogodke, prednost je tudi

v razvejeni mreži dopisnikov, sklenjenih pogodbah z medijskimi hišami za videogradivo. Zato je dobrodošlo, da lahko osrednjo informativno oddajo številne osebe z okvaro sluha spremljajo vsak dan na Televiziji Slovenija. Tako jim je zagotovljen dostop do dogajanja doma in po svetu.

Skrb vzbujajoč je podatek, da se starostna meja pridobljenih okvar sluha vztrajno znižuje. Prej so se ljudje z njo spoprijeli po 65. letu, zdaj pa je ta meja čedalje nižja in trenutno kaže, da se okvare pojavljajo že po 45. letu. Če upoštevamo povprečno življenjsko dobo ljudi, lahko hitro ugotovimo, koliko časa ljudje živijo s pridobljeno okvaro sluha. Zato pomemben del programske sheme namenjamo tudi preventivi, tehnikam za zaščito sluha in kurativi. Ko se okvara pojavi, naj ljudje čim prej pridobijo slušni aparat in ohranijo kakovost socialnega življenja.

Ocenjujem, da Spletna TV vpliva na boljšo ozaveščenost širše populacije o senzornih invalidih, krepi njihovo socialno vključenost in posredno pripomore k bolj uravnoteženemu družbenemu razvoju. S širitvijo prepoznavnosti in rabe slovenskega znakovnega jezika in podnaslavljanjem namreč ne opismenjujemo samo gluhih in naglušnih vseh starosti, marveč ozaveščamo tudi slišeče. Ustvarjamo delovna mesta in usposabljamo ljudi z okvaro sluha v poklicih, ki so jim v medijih sicer nedostopni. Kot največjo dodano vrednost 15-članskega uredništva, ki ga sestavljajo gluhi, naglušni in slišeči, pa poudarjam ustvarjalno učno okolje, v katerem se lahko vsi učijo drug od drugega.

Leto 2018 bo ostalo prelomno tudi zaradi posnetega dokumentarnega filma Tadeja Čatra – Lastovke letajo nizko. Z njim je režiser odkrito, vendar spoštljivo pogledal za zidove nekdanje gluhonemnice, da bi povedal zgodbe gluhih ljudi, ki so za zunanji svet preveč »krilili« z rokami. Gluhota je namreč še do nedavnega veljala za duševno bolezen in kretanje oziroma govorjenje s pomočjo rok nesprejemljivo ali prepovedano. V filmu pripadniki te nevidne manjšine odkrito spregovorijo o življenju brez zvoka, o izgubi sluha, spopadanju z lastno invalidnostjo in okolico, o travmah, ki so jih doživljali, in posledicah, ki jih še danes čutijo. Pretresljivim življenjskim zgodbam pa se priključujejo marsikdaj še pretresljivejše zgodbe otrok gluhih staršev, služabnikov v službi življenja gluhih staršev. Filma Lastovke letajo nizko vseeno ne smemo gledati kot obliko poprave krivic, temveč kot vrtiljak potlačenih in zamolčanih čustev, ki se sproščajo ob njegovem gledanju. V letu 2018 sta bili izvedeni dve premieri filma. V letu 2019 bo film na ogled v Kinodvorovem Kinobalonu, 22. marca v Kinu Metropol v Celju, v marcu pa so predvidene tudi projekcije v Velenju, Radovljici in Domžalah. Pričakuje se projekcija tudi na Televiziji Slovenija. O točnih datumih vas bomo še obvestili.

Tolmačke SZJ

V letu 2018 smo znova dokazali, da naši gledalci občudujejo priredbe pesmi. Tako je priredba evrovizijske pesmi Hvala, ne Lee Sirk zaživela na naši televiziji v znakovnem jeziku in osvojila vrh naše lestvice glasbenih priredb. Nič manjšega odziva ni doživela priredba zimzelenega Dneva ljubezni. Završalo je tudi ob objavi spota ob dnevu slovenskega znakovnega jezika, pri katerem je dobrodelno sodeloval Vid Valič. Spoti ob mednarodnem dnevu gluhih, konferencah Evropske in Svetovne zveze naglušnih ter napovednik Lastovke letajo nizko so bili vsi predvajani tudi na TV SLO.

Če se nekoliko poigramo z enciklopedičnimi dejstvi, lahko rečem, da je slovenski film To so gadi v začetku novembra 2018 doživel novo premiero, na neki čustven način morda tudi drugo ali drugačno življenje. Razposajena komedija režiserja in scenarista Jožeta Bevca je v slovenske kinematografe sicer prišla že leta 1977, vmes postala prava filmska klasika, ki se citira na vsakem koraku, vendar je šele nedavno, v okviru projekta e-ARH.si, postala dostopna tudi ranljivim skupinam. Projekcija je rezultat povezovanja in sodelovanja med več posamezniki in društvi, vključno z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije. Njen izvirni namen je vsekakor prispevati k vključitvi vseh gledalcev, ne glede na njihovo oviranost. Zato je bila projekcija opremljena s podnapisi, tolmačenjem v slovenski znakovni jezik in z zvočnim opisom.

Na Spletni TV verjamemo, zagovarjamo in delujemo po načelu, da v procesu medijske produkcije osebe z okvaro sluha tvorno sodelujejo in program soustvarjajo. Tako razvijajo svoje sposobnosti, se

učijo in razvijajo svoje zaposlitvene možnosti. S ponosom lahko trdim, da imamo zaradi stimulativnega okolja eno najboljših skupin gluhih in naglušnih sodelavcev. To nam uspeva s sledenjem in izobraževanjem o smernicah in napredku na področju sodobnega medijskega novinarstva in medijske produkcije. Ob tem velja poudariti tudi dejstvo o uspešnem sodelovanju gluhih in slišečih sodelavcev, kar je po mojem mnenju najvišji vidik inkluzije.

Svoje poslanstvo uresničujemo tudi tako, da spodbujamo Televizijo Slovenija, da razširi število dostopnih oddaj za gluhe in naglušne. Veseli nas dejstvo, da je z januarjem 2018 našim gledalcem sočasno z rednim predvajanjem na MMC dostopna še oddaja Koda. Vse sile bomo tudi v prihodnje usmerjali v to, da se zagotovi še tolmačenje in podnaslavljanje drugih oddaj, na primer Odmevov, ki ostajajo največja in neizpolnjena želja gledalcev z okvaro sluha.

Za vse, ki sodelujemo pri nastajanju vsebin za Spletno TV, so pomembne predvsem pohvale naših gledalcev, ki nam redno pišejo in sporočajo, da so jim bile vsebine všeč in da so se iz njih veliko naučili.

Mag. Tina Grošelj, urednica Spletne TV

QR-koda

Z mobilno aplikacijo Slovar SZJ si lahko zdaj ogledate videoposnetke v SZJ z uporabo optičnega čitalca QR-kod. Uporaba QR-čitalca je preprosta:

Korak 1 – Zaženite mobilno aplikacijo Slovar SZJ ter v meniju izberite QR (spodaj desno).

Korak 2 – Mobilni aparat usmerite na določeno QR-kodo na listu glasila IST.

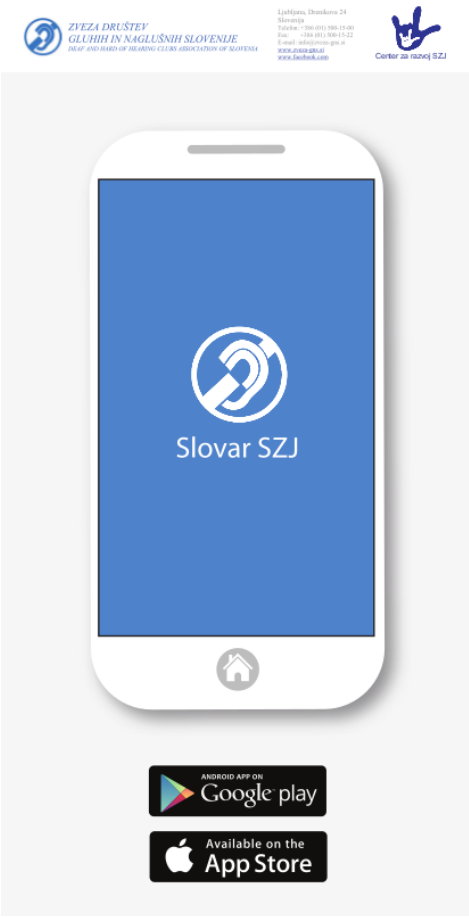

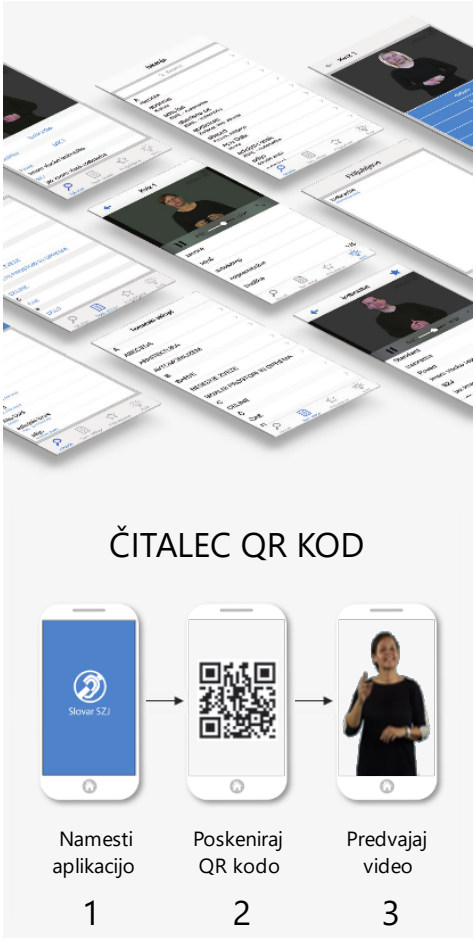

Izplačani prvi komunikacijski dodatki

S 1. januarjem 2019 se je začel uporabljati Zakon o osebni asistenci (ZOA). Pogovarjali smo se z magistrom Cvetom Uršičem, soavtorjem zakona in enim največjih strokovnjakov na področju invalidskega varstva, ter Tanjo Dular z Direktorata za invalide, ki je podala prvo analizo o izvajanju zakona. Ta osebam s senzorno okvaro omogoča do 30 ur osebne asistence na mesec ali komunikacijski dodatek – ta kot denarno nadomestilo v višini 146 evrov. Uveljavljajo ga lahko osebe, starejše od osemnajst let, z več kot 95-odstotno izgubo sluha po Fowlerju.

Prva podpisnica pod predlog zakona, poslanka DZ Iva Dimic, in mag. Cveto Uršič

Zakon o osebni asistenci (ZOA) določa pravico do osebne asistence – pomoč uporabniku pri vseh tistih opravilih in dejavnostih, ki jih ne more izvajati sam zaradi vrste in stopnje invalidnosti. Za osebno asistenco se šteje pomoč pri temeljnih dnevnih opravilih, komunikaciji, stalnem spremstvu najtežjih invalidov, pomoč na delovnem mestu in v izobraževalnem procesu. »Zakon je bil končno sprejet. Končno imajo invalidi, ki potrebujejo veliko podpore in pomoči pri opravljanju vsakodnevnih aktivnosti, možnost, da živijo tako, kot želijo. Težave so z asistenti, veliko jih je bilo treba zaposliti. Mnogi so dobili 120 ur osebne asistence. Organizacije, ki želijo to izvajati, morajo imeti kader. Sprejeti zakon je sicer dober. Država je s tem pokazala, kar je zapisano v Konvenciji ZN: svoj odnos, ki ga ima do invalidov, in koliko je humana,« je zadovoljen eden od pomembnejših soavtorjev zakona, mag. Cveto Uršič, ki poudarja zaslužne za sprejetje tega zakona: »Treba se je zahvaliti Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije za prizadevanja in poslancem, ki so zakon soglasno izglasovali. Verjamem, da so gluhi zadovoljni in da bodo sredstva porabljena, za kar so namenjena: za pomoč pri sporazumevanju, za tolmača; izven sfere uradnih tolmačev za vsakdanje stvari, da ti nekdo pomaga.«

Vlogo za osebno asistenco ali komunikacijski dodatek upravičenci oddajo na pristojnem centru za socialno delo. 31. januarja je država izplačala prve komunikacijske dodatke. Prejelo jih je 748 upravičencev: »Tisti, ki še niso vložili vloge za dodelitev komunikacijskega dodatka, lahko to storijo kadar koli – danes, čez mesec, dva ali tri. Prvo izplačilo bodo dobili mesec dni po prejeti odločbi,« pojasnjuje Tanja Dular z Direktorata za invalide. Zgornje starostne meje upravičencev ni, uveljavijo ga lahko tudi starostniki, ki bivajo v domu starejših, vendar potem ne morejo uveljavljati pravice do osebne asistence: »Nekaj komunikacijskih dodatkov je bilo odobrenih tudi uporabnikom, ki so v institucionalnem varstvu,« dodaja strokovnjakinja.

Tanja Dular

Prejemniki komunikacijskega dodatka bodo ohranili tudi pravico do tolmača na delovnem mestu, do katerega so upravičeni po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, saj se ti dve pravici ne izključujeta. »Pravica do tolmača za ZJ v ničemer ni povezana s pravico do osebne asistence. Zato ni razloga, da tisti uporabniki, ki so upravičeni do osebne asistence ali komunikacijskega dodatka, ne bi še vedno imeli pravice do tolmača znakovnega jezika. Asistenti niso tolmači, vemo tudi, kdo so osebni asistenti. Za asistente ni potrebna posebna izobrazba. Za tolmače pa vemo, da so to visoko kvalificirani ljudje, ki morajo biti vpisani v register tolmačev. Tako da se ti pravici ne moreta izključevati,« je jasna sogovornica.

Med izvajalci osebne asistence so tudi strokovnjaki s področja okvar sluha, nadaljuje Tanja Dular: »To so združenje Dlan za gluhoslepe, Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Auris Kranj in Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Posavje.«

Gluhoslepi lahko zaradi dvojne senzorne okvare uveljavljajo tudi več kot trideset ur osebne asistence na teden. Če je ne potrebujejo toliko, oddajo vlogo za trideset ur osebne asistence na mesec. V vsakem primeru bodo ob polovico dodatka za pomoč in postrežbo. Zanje je nesmiselno, da oddajo vlogo za komunikacijski dodatek, saj je dodatek za pomoč in postrežbo, ki ga prejemajo kot slepi, višji od komunikacijskega dodatka, ki ga bodo prejemali gluhi. »Gluhoslepi, ki dobivajo dodatek za pomoč in postrežbo, ta dodatek dobivajo, da si zagotovijo dodatno pomoč in postrežbo. Namenjen je podobnim storitvam, kot jih zagotavlja osebna asistenca. Zato je določba zakona, da tisti, ki nekaj že prejemajo iz enakega naslova, da dobijo pomoč in postrežbo, v ta namen prispevajo polovico tega dodatka,« pojasnjuje sekretarka na Direktoratu za invalide.

Skupnost centrov za socialno delo, ki imenuje strokovne komisije za izdelavo mnenj za osebno asistenco, je do sredine januarja prejela 671 vlog. Izdelali pa so 500 mnenj. Država je za izvajanje Zakona o osebni asistenci namenila 17 milijonov evrov, ob prvih obračunih pa bo jasneje, koliko denarja bo v resnici potrebnega za izvajanje zakona.

Mag. Tina Grošelj

Dolgotrajna oskrba

Slovenska družba postaja dolgoživa. Delež starejših od 65 let se hitro povečuje, vsako leto pa se rodi manj otrok. Zato je pomembno, da postane Zakon o dolgotrajni oskrbi ena od prednostnih nalog zdajšnje vlade. Do leta 2030 bo starejših od 65 let skoraj 25 odstotkov prebivalstva, do leta 2060 pa 30 odstotkov. Hkrati upada število rojstev. Spremenjena razmerja med mladimi in starimi bodo močno vplivala na posameznike in družbo kot celoto. Dolgoročne projekcije Evropske komisije kažejo, da naj bi v Sloveniji, če se politika pri tem ne bo spremenila, javni izdatki za financiranje sistemov socialne zaščite do leta 2060 dosegli četrtino bruto domačega proizvoda. Največji delež bremena so že zdaj pokojnine. Ustrezen odziv države na trenutne izzive je vzpostavitev učinkovitega sistema dolgotrajne oskrbe, ki bo kakovosten, obenem pa kadrovsko in finančno vzdržen: »Vsak sistem za dolgotrajno oskrbo v Evropski uniji je lahko vzdržen, če se politika odloči, da bo imela vsaj evropsko povprečje BDP-ja za to področje. To je vsaj 1,3 %, pri nas pa ga imamo 0,9 %. Dokler ne bo te odločitve, ne bo dobrega sistema,« pojasnjuje prof. dr. Jože Ramovš z Inštituta za gerontologijo.

Do leta 2030 bo starejših od 65 let skoraj 25 odstotkov prebivalstva, do leta 2060 pa 30 odstotkov

Pokojnino trenutno prejema 619.000 ljudi. Država za njihovo financiranje letno nameni skoraj 4,5 milijarde evrov. Pokojnine v Sloveniji so glede na višino prejemkov pred upokojitvijo občutno nižje, kot je povprečje v Evropski uniji. Katja Rihar Bajuk, direktorica Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela pri MDDSZ, nam pojasni, kakšne sploh so v državi pokojnine: »Minimalno pokojnino, ki znaša 218 evrov, prejema približno 46.000 starostnih in 7500 invalidskih upokojencev. Poleg tega imamo zagotovljene pokojnine. Pokojnina znaša 517 evrov. Do nje so upravičeni tisti, ki so dopolnili zahtevano delovno dobo v določenem obdobju. Danes so to tisti, ki so izpolnili 40 let pokojninske dobe brez dokupa. Teh upravičencev je približno 45.000.«

Glede na precej skromne pokojnine v državi je za prejemnike spodbuden podatek, da se obetata dve povišanji: »Pokojnine se bodo najprej uskladi-

le v februarju, v skladu s sistemskim zakonom v višini 2,8 %. Če gledamo zagotovljeno pokojnino 517 evrov, bodo na podlagi te uskladitve prišle na 531 evrov. Letos bodo po daljšem obdobju neusklajenosti usklajeni tudi dodatek za pomoč in postrežbo ter zneski invalidnin za telesno okvaro.« Konec leta bo glede na rast bruto domačega proizvoda znan odstotek izrednega povišanja pokojnin: »Na podlagi Zakona o izvrševanju proračunov je konec leta predvidena izredna uskladitev. Ta bo odvisna od rasti BDP,« pravi Rihar Bajukova. Predvidevajo, da bo uskladitev znašala od enega do tri odstotke.

Starejši spadajo med skupine, ki so tveganju revščine najbolj izpostavljene.

Ker je tveganje revščine za starejše od 65 let razmeroma visoko, je pristojno ministrstvo pripravilo dopolnitve Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Višina pokojnine je trenutno izračunana na podlagi prejemkov v najboljših 24 zaporednih letih: »Odmerni odstotek naj bi se v skladu s koalicijskim sporazumom povečal. Ta zdaj znaša 57,25 % za moške. Izenačil naj bi se najmanj na višino 63 % tako za moške kot za ženske,« razlaga direktorica Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela.

Dolgotrajna oskrba označuje niz storitev za pomoč pri izvajanju osnovnih ali podpornih dnevnih opravil, ki jih dolgoročno potrebujejo osebe z zmanjšano stopnjo fizične ali kognitivne zmožnosti. Po ugotovitvah stroke le s prevladujočimi oblikami institucionalne oskrbe ne bomo zadovoljili vseh potreb, zato bo treba sistem nadgraditi. V letu 2016 je imelo skoraj 22.800 ljudi dolgotrajno oskrbo v instituciji, skoraj 40.000 pa formalno oskrbo na domu. »V Evropi je v sodobnih sistemih oskrba na domu bolj zaželena in je je deležnih več ljudi – štirikrat več, kot jih je v instituciji,« pojasnjuje profesor Ramovš. Ob tem se nam postavlja vprašanje, kako si bodo ljudje z nizkimi pokojninami sploh lahko privoščili storitve, ki jih predvideva dolgotrajna oskrba.

Mrežo domov za starejše pri nas sestavljajo javni in zasebni domovi, ki so od države dobili koncesijo. Delež koncesionarjev obsega približno 40 %, javnih domov je 60 %. Zadnji javni dom je država zgradila leta 2005. Od takrat naprej mrežo institucionalnega varstva starejših polnijo koncesionarji. »Razlog je predvsem v sredstvih, ki so namenjena investiciji. Teh sredstev v državnem proračunu primanjkuje, zato smo primorani iskati drugačne rešitve,« poudarja Špela Isop, namestnica generalne direktorice Direktorata za socialne zadeve, pri MDDSZ. Koncesionarji so dražji, ker se jim v strukturi cene dopušča povrnitev stroškov kapitala, ki je bil potreben, da so dom zgradili. Tako so spet na slabšem ljudje z nizkimi pokojninami, saj si težko privoščijo njihovo oskrbo. Ker v marsikaterem kraju nimajo druge izbire, saj javnega doma ni ali pa je zaseden, so primorani bivati v dražjem domu. »Gluhe in naglušne osebe imajo poseben problem glede vključevanja v domsko oskrbo, ker imajo nizko izobrazbo, nizko delovno mesto in posledično majhne pokojnine, zato zelo težko plačujejo storitve domske oskrbe. Po večini morajo za to poskrbeti svojci ali v nekaterih primerih tudi občina,« slab socialni položaj oseb z okvaro sluha pri nas opisuje Branko Gornjec, sekretar DGN Pomurja Murska Sobota.

Mrežo domov za starejše pri nas sestavljajo javni in zasebni domovi, v katerih pa so dolge čakalne dobe.

Trenutno v državi tako rekoč ni prostih postelj. Že vloženih pa je 8000 vlog za namestitev. »Država se je zato odločila za nov javni razpis, tako da bomo v letih 2019 in 2020 dobili nekaj manj kot 1000 novih postelj pri koncesionarjih,« pravi Isopova.

»Čakalna doba se razlikuje glede na potrebe in glede na to, ali ste moški ali ženska, giblje pa od pol do enega leta. Največ težav je pri varovani eno-

ti v zaprtih oddelkih, kjer je čakalna doba do dve leti, pri enoposteljnih sobah tudi do pet let. Cene se razlikujejo glede na oskrbo. Smo zasebni dom s koncesijo, v katerem cena mesečne oskrbe nanese od 1000 do 1500 evrov,« razlaga Tinkara Godec, direktorica Centra starejših Trnovo.

Institucionalna oskrba starejših v Sloveniji ne zadošča potrebam in trendu staranja prebivalstva.

Center starejših Trnovo upravlja tudi oskrbovana stanovanja, v katerih izvaja socialne storitve, oskrbo in vzdrževanje, njihov lastnik pa je Javni stanovanjski sklad. Takšna stanovanja so namenjena starejšim, ki ne želijo nastanitve v domu starejših, a že potrebujejo nekaj pomoči. Sašo Rinko, Direktor javnega Stanovanjskega sklada MOL, ob tem dodaja: »Čakalna doba, da posameznik pride do oskrbovanega stanovanja, je okoli dve leti. Pogoj za pridobitev oskrbovanega stanovanja oziroma za javljanje na razpis in upravičenost je 65 let starosti. Če ima prosilec tudi zakonca, enako velja tudi zanj: praviloma ima 65 let in mora biti starostni oziroma invalidski upokojenec, izpolnjevati mora dohodkovne in premoženjske cenzuse. Premoženje samskega ne sme presegati 40 odstotkov primerljivega stanovanja, kar trenutno znaša okoli 15.500 evrov.«

Najemnina za oskrbovana stanovanja je administrativno določena in znaša tri evre na kvadratni meter. Sklad ponuja tudi rentni odkup lastniških stanovanj. Namenjen je lastnikom, ki si vzdrževanja ne morejo več privoščiti. »Javni stanovanjski sklad postane lastnik, zavezan k vzdrževanju stanovanja, kupnino pa nakažemo zavarovalnici, ki nato temu služnostnemu upravičencu oziroma starostniku nakazuje doživljenjsko mesečno rento,« pojasnjuje Rinko.

Starostna naglušnost je postopen proces in človek je sprva pogosto sploh ne opazi. Pri 80 letih večina ljudi že potrebuje slušne pripomočke. Oseba s starostno naglušnostjo se sprva pritožuje, da ne sliši telefona in ne more slediti pogovoru v družbi in hrupu. Ob tem dejstvu je pomembno upoštevati splošna priporočila o pristopih za komuniciranje z naglušnimi. »Poskrbimo za mirno okolje, da se izognemo zunanjim vplivom, ki vplivajo na slišnost. K naglušni ali gluhi osebi ne pristopamo izza hrbta, ker se lahko ustraši, zato je pomembno, da jo potrepljamo po ramenu. Če je oddaljena, ji pomahamo in opozorimo nase, nato med pogovorom z njo vzpostavimo očesni stik. Pazimo, da smo dobro vidni, da so naše ustnice vidne in obraz osvetljen. Nikoli se ne usedemo tako, da je svetloba za nami, ker potem vidijo samo silhueto. Normalno artikuliramo, se ne pačimo, ker to zamegli razumevanje govora,« svetuje Jasna Bauman, soavtorica Priročnika za zdravstvene delavce. Ob teh koristnih nasvetih pa je pomemben tudi razmislek, zakaj se ljudje tako težko odločijo za slušni aparat. »Naglušnost prihaja s starostjo. Žal nismo vzgojeni, da bi poskrbeli zanjo, tako kot za očala po 45. letu,« razmišlja prof. dr. Jože Ramovš z Inštituta za gerontologijo.

V nekaterih domovih starejših imajo nekaj postelj rezerviranih tudi za ljudi, ki so sicer v domači oskrbi, a med dopusti svojcev potrebujejo domsko varstvo.

Za gluhe stanovalce je idealno, če sami naročijo tolmača in ga plačajo z enim od vavčerjev, ki jih prejmejo vsako leto. Za naglušne pa sta odlična pripomočka slušni aparat in indukcijska zanka, saj olajšata socialne stike, a žal so domovi, ki jih imajo prej izjema kot pravilo. »Gluhi, ki uporabljajo SZJ, so v domovih osamljeni,« osvetljuje svoj pogled na institucionalno varstvo pri nas za osebe z okvaro sluha Matjaž Juhart, sekretar Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, in nadaljuje: »Če je gluh človek dobil dobro sobo, oskrbo, je kljub dobrim razmeram hitreje umrl kot drugi. Razlog je socialna izključenost. Evropske analize so pokazale, da je vključevanje v skrb za starejše izziv zaradi socialne izolacije. Zato skandinavske države, Velika Britanija in Francija v domovih za starejše odpirajo oddelke, v katerih so prostori tehnično opremljeni in

kader usposobljen za komuniciranje v znakovnem jeziku. Nizozemska pa je šla najdlje: z državno koncesijo je začela graditi posebne domove za gluhe. Tem je pridružila tudi stanovanjske enote.« Če bi opremljenost s tehničnimi pripomočki v domovih postal obvezen standard, bi s tako dostopnostjo ogromno naredili za vse prebivalce, saj se jih večina spoprijema z okvaro sluha, je prepričan Branko Gornjec, sekretar DGN Pomurje: »Takšna rešitev je npr. indukcijska zanka. Starostnik je v domu in mu je včasih dolgčas ter se mu nič ne da. Če bi imel slušni aparat in indukcijsko zanko, bi se usedel pred televizijo, jo gledal in bil informiran. Ampak brez vse tehnike je izključen iz tega. To so nujni ukrepi za celotno Slovenijo. Lahko se kaj ureja v pravilnikih; tudi, koliko se mora osebje izobraziti v domu, če pride vanj gluha oseba, ali da se morajo določene osebe izobraziti za slovenski znakovni jezik. To bi sistemsko rešili za gluhe v vsej Sloveniji.«

Za socialno vključevanje gluhih starostnikov je bil leta 2008 ustanovljen Dnevni center, v katerem program izvaja Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana, financirata pa ga Mestna občina Ljubljana in Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij FIHO. »Za ohranjanje psihofizične aktivnosti skrbimo za telovadbo, spominske vaje. Pomemben vidik je tudi družabništvo – da se družijo med sabo, komunicirajo v svojem jeziku; tako tudi spodbujamo miselne vaje. S tem celovito pristopamo k aktivnemu življenju starostnikov,« vidi prednosti dnevnega centra Tine Jenko, sekretar DGN Ljubljana.

Program dnevnega centra za osebe z okvaro sluha izvaja Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana.

Mestna občina Ljubljana je ustanovila tudi Zavod za oskrbo na domu Ljubljana, ki v sedanji obliki deluje od leta 2001. Trenutno oskrbujejo približno 800 uporabnikov. »Uporabniki so najpogosteje stari ljudje, invalidne osebe, kronično bolni. Naše socialne oskrbovalke jim pomagajo pri temeljnih dnevnih opravilih, gospodinjstvu in vzpostavljanju oziroma vzdrževanju socialnih stikov. Nekateri uporabniki naše oskrbovalke potrebujejo vsak dan, tudi trikrat na dan, nekateri pa občasno, enkrat ali dvakrat na teden,« pravi Laura Perko, pomočnica direktorice Zavoda za oskrbo na domu Ljubljana, in predstavi cenik: »Ceno storitve v glavnem subvencionira MOL, tako da za uporabnika znaša ena ura na delovni dan 4,40 evra, ob nedeljah 5,70 evra, ob praznikih 5,90 evra. Za uporabnike, ki ne zmorejo plačila te cene, se da pri centru za socialno delo, ki je pristojno na njihovem območju, uveljavljati oprostitev plačila za storitev socialne oskrbe.«

Uporabniki dnevnega centra na razstavi Body Worlds Vital

»Za učinkovito izvajanje dolgotrajne oskrbe potrebujemo številne ljudi, ki jo bodo izvajali, a primanjkuje medicinskih sester, primanjkuje bolničarjev. Kot družba smo naredili korak naprej, saj letos začenjamo program zaposlovanja mladih do 29 let, prijavljenih na zavodu za zaposlovanje, ki se lahko izobražujejo za delovno mesto socialnega oskrbovalca ali bolničarja,« pojasnjuje Godčeva iz Centra starejših Trnovo. S podobnimi težavami se, pravi Laura Perko, ukvarjajo tudi v Zavodu za oskrbo na domu Ljubljana: »Po vsej Sloveniji primanjkuje kadra. Mi težave rešujemo tako na občinski ravni s pristojnimi oddelki na MOL-u kot s pristojnimi službami na državni ravni.«

Razmerje med neformalnimi oskrbovalci – torej družinskimi člani in prostovoljci – ter institucionalno, strokovno oskrbo je v Evropi 3 : 1. To pomeni, da tri oskrbovance oskrbujejo doma, neformalno, brez sistema in plačila, enega pa v javni mreži, v ustanovah. Podatki za EU in Slovenijo kažejo, da kar 75 % oskrbovanja zagotavljajo svojci, družinski oskrbovalci in sosedje, prijatelji. To neformalno mrežo oskrbe kot pomembno prepoznava tudi predlog Zakona o dolgotrajni oskrbi. »Sistem dolgotrajne oskrbe, kakor se razvija zdaj v Evropi,

da bo kos povečanemu številu ljudi, je integriran, celovit. To pa pomeni, da sta povezani država in krajevna skupnost; formalna oskrba in strokovna ustanova; da so povezani vsi programi; da je povezano na človeški ravni – telesno, duševno in socialno zdravje. Človek je celota, in če ga oskrbujejo številni ljudje, je to drago, neprijazno človeku. Zadnja stvar, ki je v integraciji pomembna, je integracija storitve in človeškega odnosa,« pojasnjuje prof. dr. Ramovš z Inštituta za gerontologijo.

Izrednega pomena je ohranjanje psihofizičnih aktivnosti, tako da skrbimo za redno gibanje in krepitev spomina.

Na ministrstvu za zdravje opozarjajo, da je neformalna oskrba le del dolgotrajne oskrbe, saj po besedah Klavdije Kobal Straus, v. d. generalne direktorice Direktorata za dolgotrajno oskrbo pri Ministrstvu za zdravje, »nimamo več klasičnih oblik družine, vse več ljudi je samskih, socialna mreža marsikoga se krči, torej se bo lahko pomembno zmanjšala tudi vloga teh neformalnih oskrbovalcev oziroma zagotovilo, da bomo sploh imeli možnost neformalne oskrbe. Zato moramo na drugi strani razviti tudi mehanizme formalne oskrbe, da nam nihče ne izpade iz sistema.«

Projekcije so leta 2017 predvidele skoraj 107,5 milijona evrov primanjkljaja za izvedbo dolgotrajne oskrbe. Najnovejši podatki pa kažejo, da bomo za zagon sistema potrebovali več, predvidoma 150 milijonov. »Izračunali smo, da bi bilo za dodatna sredstva po predlogu zakona, ki je bil v javni razpravi, treba zagotoviti participacijo v povprečju 4 evre na posameznika aktivne populacije oziroma upokojenca. Računati, da bomo z zdajšnjimi sredstvi lahko zagotovili višjo, boljšo raven, primerljivost dostopa do storitev, je nerealno. Torej moramo vsekakor v sistem prinesti dodatna sredstva. Kako jih bomo, pa je stvar politične odločitve,« sklene Kobal Strausova.

Kot družba se moramo v času, ko se vlada hvali z gospodarsko rastjo, vprašati, katere so naše prednostne naloge in ali ni že čas, da imajo od blaginje kaj tudi starejši, ki so s svojim delom prispevali k razvoju te države. Šele ko bomo odgovorili na ta temeljna vprašanja in sistemsko uredili učinkovito dolgotrajno oskrbo, bomo lahko poskrbeli tudi za eno njenih najbolj rizičnih in marginaliziranih skupin, ljudi z okvaro sluha.

Mag. Tina Grošelj, Kaja Kokot Žanič in Blanka Kante

Popravek

V prejšnji številki glasila Iz sveta tišine (št. 2) so bile na strani 10 v članku z naslovom Priročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika napačno naslovljene tri fotografije, in sicer fotografije s podpisi »Člani raziskovalne skupine si bodo leto 2018 zapomnili po tej fotografiji, predvsem pa po novih spoznanjih in odkritjih, do katerih so se dokopali na srečanjih«, »Člani raziskovalne skupine pri svojem ustvarjalnem delu in diskusiji v maju 2018« in »Člani raziskovalne skupine med predavanji na jezikoslovni konferenci junija 2018 v Benetkah«. V vseh treh primerih so na fotografijah člani projektne skupine, ki so vključeni v projekt Priročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika, katerega naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada. Za neljubo napako se bralcem opravičujemo.

Adem Jahjefendić, urednik

Novi standard WHO-ITU želi preprečiti izgubo sluha med 1,1 milijarde mladih

Skoraj polovica ljudi, starih od 12 do 35 let – ali 1,1 milijarde mladih – je izpostavljenih tveganju izgube sluha zaradi dolgotrajne in pretirane izpostavljenosti glasnim zvokom, vključno z glasbo, ki jo poslušajo po osebnih zvočnih napravah. Pred svetovnim dnevom sluha (3. marec) sta Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) in Mednarodna telekomunikacijska zveza (ITU) izdala nov mednarodni standard za izdelavo in uporabo teh naprav, ki vključujejo pametne telefone in avdiopredvajalnike, s katerim želita zagotoviti, da bi te naprave postale varnejše za poslušanje.

»Glede na to, da imamo tehnološko znanje za preprečevanje izgube sluha, ne bi smelo prihajati do tega, da si toliko mladih še naprej kvari sluh med poslušanjem glasbe,« pravi dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus, generalni direktor WHO. »Mladi se morajo zavedati, da se sluh, ko ga enkrat izgubijo, ne bo več vrnil. Novi standard WHO-ITU bo veliko pripomogel k boljši zaščiti mladih potrošnikov, medtem ko bodo počeli nekaj, v čemer uživajo.«

Več kot 5 % svetovnega prebivalstva – ali 466 milijonov ljudi – ima onesposabljajočo izgubo sluha (432 milijonov odraslih in 34 milijonov otrok), kar vpliva na njihovo kakovost življenja. Večina jih živi v državah z nizkimi in srednjimi dohodki. Ocenjuje se, da bo do leta 2050 več kot 900 milijonov ljudi oziroma vsak deseti imel onesposabljajočo izgubo sluha. Zaradi izgube sluha, ki ni ustrezno obravnavana, znašajo stroški na svetovni ravni 750 milijard ameriških dolarjev letno. Strokovnjaki domnevajo, da bi bilo mogoče polovico vseh primerov izgube sluha preprečiti z ukrepi na področju javnega zdravja.

Značilnosti naprav za varno poslušanje

Standard WHO-ITU z naslovom *Naprave in sistemi za varno poslušanje* priporoča, da osebne zvočne naprave vključujejo:

- Funkcijo zvočne tolerance: programska oprema spremlja raven in trajanje uporabnikove izpostavljenosti zvoku in ju primerja z odstotkom referenčne (dovoljene) izpostavljenosti.
- Uporabniku prilagojen profil: individualiziran profil poslušanja, ki uporabnika na podlagi njegovih praks poslušanja obvešča, kako varno (ali ne) posluša glasbo, in mu na podlagi teh informacij daje napotke za ukrepanje.
- Možnosti omejitve glasnosti: možnosti za omejitev glasnosti, vključno z avtomatskim zmanjšanjem glasnosti in starševskim nadzorom glasnosti.
- Splošne informacije: informacije in navodila za uporabnike o varnih praksah poslušanja, tako pri uporabi osebnih zvočnih naprav kot pri drugih prostočasnih dejavnostih.

Za sluh je treba skrbeti od mladih nog, poslušanje glasne glasbe, zlasti prek slušalk, je škodljivo.

Standard je bil razvit v okviru pobude Svetovne zdravstvene organizacije »Skrb za varno poslušanje«, ki si prizadeva izboljšati prakse poslušanja, zlasti med mladimi, in sicer tako takrat, ko so izpostavljeni glasbi in drugim zvokom na hrupnih zabavnih prireditvah, kot pri poslušanju glasbe prek osebnih zvočnih naprav. Standard WHO-ITU za naprave za varno poslušanje so v dveh letih razvili strokovnjaki iz WHO in ITU, pri čemer so upoštevali najnovejše dokaze in se posvetovali s številnimi deležniki, tudi s strokovnjaki iz vladnih sektorjev, industrije, potrošnikov in civilne družbe.

Vladam in proizvajalcem WHO priporoča, da sprejmejo prostovoljni standard WHO-ITU. Civilna družba, zlasti poklicna združenja in drugi, ki spodbujajo skrb za sluh, imajo tudi pomembno vlogo pri zavzemanju za uveljavitev standarda in pri ozaveščanju javnosti o pomenu varnih praks poslušanja, zato da bodo potrošniki zahtevali izdelke, ki jih varujejo pred izgubo sluha. Zbirka orodij WHO-ITU za izvajanje globalnega standarda za naprave za varno poslušanje ponuja praktične smernice za dosego tega cilja.

Dr. Etienne Krug, direktor, Oddelek za obvladovanje nenalezljivih bolezni, invalidnosti, nasilja in preprečevanja poškodb pri WHO

Prevod izjave za javnost po zapisu WHO prevedel Marko Turk

Razstava v NC Qlandia Maribor

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor je ob 85-letnici delovanja pripravilo razstavo s kulturnim programom. Razstavo z naslovom Zgodovina dogajanja društvenih dejavnosti v 85 letih delovanja si je bilo mogoče ogledati od 17. do 31. 1. 2019 v nakupovalnem centru Qlandia Maribor. Dva petka zapored, 18. in 25. 1. 2019, pa smo razstavo ob 17. uri popestrili s kratkim kulturnim programom in delavnico o delu v društvu, o gluhoti in slovenskem znakovnem jeziku.

Urejanje razstavnega prostora

Razstava, ki je v ospredje postavila vsakdanje življenje gluhih in naglušnih, je nastala ob jubilejni obletnici društva, na njej pa so bili poleg strokovnega gradiva razstavljeni predmeti, ki so jih na ustvarjalnih delavnicah izdelali naši člani. Posebno pozornost so pritegnili poslikani leseni in stekleni predmeti z najrazličnejšimi motivi. Imamo bogato zgodovino, ki se jo moramo naučiti ceniti, namenjena pa je tudi slišečim, da vidijo, da gluhi obstajamo, pa tudi, kaj vse zmoremo in smo sposobni narediti.

Slovenski znakovni jezik je za gluhe ljudi materni jezik. Gluhi se z govorom težko sporazumevajo ali pa se sploh ne. Med sabo se večinoma sporazumevajo v znakovnem jeziku. Pri komunikaciji s slišečimi si večinoma pomagajo z branjem govora z ustnic in ogledovanjem naravnih kretenj, ki jih uporabljamo vsi ljudje, tako gluhi kot slišeči. Vendar je možnost napačnega razumevanja velika, zato nam pri urejanju uradnih zadev pomagajo tolmači.

Udeleženci na predstavitvi gluhote in društva v Qlandiji

Zaposleni v društvu smo v Qlandiji dvakrat pripravili predstavitev gluhote in krajši poučno-zabavni kulturni program za obiskovalce nakupovalnega centra. Privabili smo veliko obiskovalcev, ki so z zanimanjem in veseljem sodelovali z nami v prepoznavanju preprostih vsakdanjih kretenj. Vsakega sodelujočega smo obdarili z majhno pozornostjo našega društva.

Zahvaljujemo se predstavnikom nakupovalnega centra Qlandia Maribor, ker so nam omogočili, da smo se predstavili v zelo lepo pripravljenem ambientu nakupovalnega centra.

Mira Meš Pivec

Izvajanje prevozov v Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor

Namen programa Prevoz članov je omogočanje in olajšanje udeležbe v aktivnostih društva. Članom, ki ne morejo sami uporabljati javnega prevoza, omogočamo prevoz ali jih spremljamo, tako da niso prepuščeni sami sebi in svojim težavam. Cilj programa, ki ga izvajamo izključno na prostovoljnih temeljih, je, da se gluhe, naglušne oz. gluhoslepe osebe lahko udeležijo različnih aktivnosti v našem društvu. Prevoze prostovoljno izvaja prostovoljec Sead Mešanovič. Z društvenim avtom

Pomoč našim uporabnikom je nepogrešljiva, saj se težko pokretni le tako lahko aktivno vključujejo v programe, ki so jim namenjeni.

obiskuje posameznike na njihovih domovih in jih pripelje v društvo, po končanih aktivnostih ali dejavnostih v društvu pa jih spet odpelje nazaj. Oseb s potrebo po prevozu je veliko, a vsem ne moremo biti vedno na razpolago, tako da nam je posebej žal, saj znajo ti ljudje ceniti vsako pomoč. Oseb, ki bi bile potrebne naše pomoči, je čedalje več, kar je posledica vse številnejše starejše populacije in obolelih ljudi z različnimi boleznimi in oviranostmi. Potrebovali bi še več prostovoljcev in tudi sredstev za izvajanje prevoza.

V društvu smo ponosni na to, da s skupnimi močmi pomagamo takim ljudem in zagotavljamo ustrezne razmere za izvajanje pomoči. Najpomembnejše za nas je, da jim pomagamo pri kakovostnem vključevanju v socialno življenje z drugimi ljudmi.

Zahvaljujemo se prostovoljcu Seadu Mešanoviču, ki kljub svojim zdravstvenim težavam najde toliko dobre volje in že več kot pet let nesebično pomaga številnim članom v društvu pri prevozih in drugih aktivnostih.

Mira Meš Pivec

Vloga in pomen medsebojnih odnosov

Medsebojni odnosi so zelo pomemben del življenja vsakega izmed nas, saj je vse naše življenje preplet najrazličnejših odnosov. Vsi vemo, da je vzdušje v domačem krogu odvisno predvsem od medsebojnih odnosov. Če smo v družinskem krogu deležni ljubezni, podpore in razumevanja, nam je življenje v veselje in optimizem nas ne bo zapustil tudi v težkih situacijah. Počutje v službi je prav tako zelo odvisno od odnosov in manj od plače ali položaja, ki ga zasedamo.

Človek je družabno bitje in medsebojni odnosi so potreba vsakogar izmed nas, saj omogočajo druženje, pogovor, delitev, skupne aktivnosti. Vsi ljudje hrepenimo po izpolnjujočih odnosih, vsi si želimo, da bi bili v dobrih odnosih z ljudmi, ki so nam blizu in s katerimi preživimo velik del svojega življenja. Želimo si spoštljive, pravične, tople in ljubeče odnose, v katerih bi bili drug drugemu v pomoč in oporo.

Člani med pogovorom

Na odnose lahko gledamo kot na polje učenja, na katerem pridobivamo različne izkušnje. Ena najpogostejših napak, ki jo delamo v medsebojnih odnosih, je težnja po spreminjanju drugega. Vsi imamo svoja pričakovanja, potrebe, želje in predstave o skupnem odnosu. Velikokrat bi radi videli, da se drugi vede tako, kot si mi želimo, zato ga tudi skušamo spremeniti. Ker se pri tem pretirano ne oziramo nanj, je povsem naravno, da se bo začel upirati – in že imamo vir sporov.

Dejstvo je, da smo ljudje različni. Izrazimo svoja pričakovanja, predstave, želje, potrebe, prošnje v zvezi z drugim in odnosom, vendar drugemu pustimo svobodo, da se odloči po lastni vesti.

Učimo se sprejemanja različnosti in spoštovanja svobodne volje drugega. Do drugega se vedimo tako, kakor bi si želeli, da se on vede do nas.

Mira Meš Pivec

Kulinarična razglednica

V letošnjem letu bomo v programu Kuharske delavnice vsak zadnji torek v mesecu pisali kulinarične razglednice.

S skupnimi močmi je vse mogoče.

Spet bomo ustvarjali v kuhinji, a tokrat se bomo počutili še posebej domače, saj si bomo jedi predstavili in pripravili, kot jih tradicionalno pripravljajo v sosednjih državah. Pripravljali bomo njihove tradicionalne dobrote, spoznavali kulturo, delili zgodbe in se predvsem zabavali.

Kreativne kuharske delavnice spodbujajo našo domišljijo in nam prinašajo nova znanja, ob tem pa omogočajo zabavo ob sproščenem druženju. Naše delavnice so primerna popestritev vsakdana in omogočajo pridobivanje novih veščin. Ponujajo priložnost, da vsak posameznik sodeluje po svojih željah in sposobnostih. Namenjene so vsem članom, prostovoljcem in zaposlenim v društvu.

V društvu imajo udeleženci možnost druženja in srečevanja, branja časopisov, družabnih iger in informiranja. S kulinaričnimi razglednicami si odpiramo okno v svet znanja in raznovrstne kulinarike, omogočamo osebnostno rast in dvig kakovosti življenja ter spodbujamo socialno vključevanje.

Mira Meš Pivec

Obiskali smo splošno knjižnico v Novem mestu

Ob slovenskem kulturnem prazniku smo člani skupine za samopomoč iz DOZIS-a Dolenjske in Bele krajine obiskali SIK (Splošno izobraževalno knjižnico) Mirana Jarca Novo mesto. V atriju nam je knjižničarka pokazala razstavo, ki prikazuje dela našega pisatelja iz obdobja razsvetljenstva Valentina Vodnika, pesnika, duhovnika, prevajalca, jezikoslovca, učitelja, novinarja, živečega na prelomu iz 18. v 19. stol., ki ga najbrž vsi najbolj poznamo po pesmi Dramilo. Knjižnica hrani kar nekaj kosov njegovih knjig. Zanimanje sta nam vzbudili knjigi, ki ju je prevedel: kuharska knjiga in babiški priročnik.

Člani skupine za samopomoč iz DOZIS-a Dolenjske in Bele krajine v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto

Ob 100. obletnici smrti pisatelja Ivana Cankarja je knjižnica pripravila tudi razstavo v njegov spomin. Ogledali smo si tudi to.

Nato smo si ogledali knjižno zbirko igralca Janeza Cesarja, našega rojaka, rojenega na Dolnji Težki Vodi, ki jo je podaril novomeški knjižnici. To je le en del »Posebne zbirke Boga Komelja«, ki hrani več kot 100.000 kosov raznovrstnega »posebnega« gradiva: starejše in dragoceno gradivo – rokopise in tipkopise mnogih znamenitih Slovencev, prve in posebne, bibliofilske knjižne izdaje, faksimile, knjižne ilustracije, umetniške slike, grafične liste, razne dokumente, predmete, fotografije, razglednice, ekslibrise, podobice, tisk med NOB, muzikalije, zemljevide ter domoznanski drobni tisk (lepaki, le-

taki, koledarji, turistični in gospodarski prospekti, katalogi, drobni tisk v ožjem pomenu).

Obiskali smo tudi oddelek za odrasle, za mladino in študijski oddelek. Knjižnica je pravzaprav ves svet v malem, le poseči je treba po njem. Zahvalili smo se za poučno in prijazno vodenje. Še se bomo vračali tja; tudi zato, ker ima knjižnica v Trdinovi čitalnici, kjer se dogajajo prireditve, tudi indukcijsko zanko.

Knjiga je za dušo to, kar je telovadba za telo.

Jelka Močnik

Obisk Muzeja Lojzeta Slaka

Februar je v znamenju slovenskega kulturnega praznika. V tem času naj bi si vsak od nas ogledal kakšno prireditev. Kulturne ustanove jih namreč pridno pripravljajo. Člani DOZIS-a (Društva oseb z izgubo sluha Novo mesto) smo se odpravili v Mirno Peč, kjer so krajani v stari osnovni šoli uredili muzej v spomin svojemu rojaku, virtuozu na diatonični harmoniki, po vsem svetu znanemu Lojzetu Slaku. Strokovno postavitev je prispeval Dolenjski muzej.

Za dobrodošlico smo si najprej ogledali razstavo štrukljev, ki jo je pripravilo Društvo kmečkih žena Mirna Peč, in seveda smo jih tudi pokusili. Okusno!

V muzeju, ki je moderno urejen, pa vendar prijazen tudi preprostim uporabnikom in osebam s posebnimi potrebami (naglušnim, slabovidnim, invalidom), smo najprej prisluhnili opisu Slakovega življenjepisa in dela, ki nam ju je predstavila gospa Ljudmila Bajc. Muzej ima rekonstruiran oder, na katerem smo tudi mi zapeli pesem V dolini tihi in potežkali Slakovo harmoniko. Veličasten občutek, da imaš njegovo harmoniko na ramenih! Obiskovalce, ki se preskusijo na odru v petju ali igranju, (po želji, seveda) snemajo, sistem pa pošlje posnetek na želeni e-naslov.

Nato smo si ogledali razstavo, ki nam je, čeprav smo Dolenjci, razkrila še mnogo podrobnosti iz življenja in dela Lojzeta Slaka.

Rodil se je leta 1932 na Jordankalu pri Mirni Peči. Zaradi mamine bolezni je odraščal pri sorodnikih na Malem Kalu, kjer je skrivaj igral stričevo diatonično harmoniko ter se naučil igranja še pred vstopom v šolo. Čeprav se je kasneje preselil v Ljubljano, se je vedno vračal po navdih med dolenjske griče, kjer je imel svoj vinograd, konje, zidanico in prijatelje. Pogosto je igral na svatbah (več kot 500-krat) in takšne priložnosti so bile njegova najboljša motivacija za nadaljnje ustvarjanje. Najprej je ustanovil Ansambel bratov Slak, kasneje Ansambel Lojzeta Slaka. Pisal je tako glasbo kot besedila. Na nastopih je imel na odru najmanj tri harmonike (zaradi menjave durov). Številne pesmi so ponarodele. Ves čas je izpopolnjeval diatonično harmoniko, dodal ji je celo tako imenovan »Slakov gumb«, s čimer je izboljšal njen zvok, ki je bil pred tem pust. Takšna glasba se včasih na radiu ni predvajala. Po Slakovi zaslugi pa so pesmi, zaigrane na diatonično harmoniko, na radijskih postajah le začeli predvajati, tako da je »frajtonarica« postala vse bolj priljubljena.

Člani društva v muzeju Lojzeta Slaka na odru s Slakovo diatonično harmoniko

Lojze je nastopil v oddaji Pokaži, kaj znaš, kjer je spoznal solistično skupino Fantje s Praprotna in člane povabil k sodelovanju. Združili so se leta 1964 in se poimenovali Ansambel Lojzeta Slaka. Tega leta je RTV Beograd objavil prvo njihovo pesem Domači vasici. Skupaj so ustvarjali 47 let! Nastalo je 614 pesmi oziroma 58 glasbenih albumov.

Nastopali niso samo doma. Prisrčno sprejeti so bili tudi zunaj meja: po Evropi, enkrat v Avstraliji in petkrat v Ameriki. Prejeli so številne nagrade.

Muzej ponuja avdio in videotočke, kjer lahko po osebnem izboru poslušate glasbo, gledate videe, kupite Slakovo pesmarico …

Kljub plodnemu ustvarjanju in številnih nastopih (tudi po 200 na leto) je Lojze Slak ostal družinski človek. Njegova žena Ivanka ter sinova Slavko in Robert so bili ves čas vpeti v njegovo delo. Sodelovali so pri nastajanju in oblikovanju muzeja v njegov spomin.

Hvala našemu društvu za organizacijo ter seveda Slakovemu muzeju za prisrčen in poučen sprejem.

Bilo nam je lepo. Prijetno je kaj novega videti in doživeti. Čim prej bo treba še v bližnji Pavčkov muzej.

Jelka Močnik

Obisk spominskega centra 1991 Velenje

V sredo, 6. 2. 2019, smo se v velikem številu zbrali pri bazenu in skupaj odšli do Spominskega centra 1991, ki je v prostorih območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Velenje.

Pred vhodom

Pred centrom nas je počakal kustos v Muzeju Velenje Vinko Mihelak, ki nas je vodil po razstavi, in sodelavka muzeja Velenje. Ogleda se je udeležil tudi gospod predsednik, ki je pozdravil vse navzoče. Nato smo odšli v prvo nadstropje, kjer je na ogled stalna razstava o procesih in dogodkih, ki so se v Šaleški in Zgornji Savinjski dolini dogajali v času osamosvajanja Republike Slovenije. Gradivo so s pomočjo Muzeja Velenje zbirali Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Velenje in Policijsko veteransko društvo SEVER – Odbor Velenje.

Najprej smo si ogledali kronološki film o dogodkih, ki so pripeljali do samostojne Slovenije. Predstavljen je bil plebiscit v decembru, ki se ga je udeležilo več kot 90 % prebivalcev Slovenije, ki so jasno izrazili željo po samostojni državi. Potem je bila prikazana razglasitev samostojnosti, sledili so junijski dogodki na območju Mestne občine Velenje in Zgornje Savinjske doline. Videli smo, kako je bila organizirana teritorialna obramba, kje je imela skrito orožje in kako so potekale nekatere operacije v osamosvojitveni vojni na območju Velenja, Dravograda in Zgornje Savinjske doline. V vojni za samostojno Slovenijo so sodelovali tako predstavniki policije kot člani teritorialne obrambe. Prikazan je bil prebeg helikopterja gazele v Slovensko vojsko. Po filmu smo si ogledali še razstavo in razstavljene predmete iz časa osamosvajanja Slovenije.

Z zanimanjem smo si ogledali tudi film.

Ogleda smo se udeležili članice in člani, ki smo doživeli omenjene dogodke. Razstava in film sta nas spomnila na naše občutke v tistem času. Vsi smo si bili edini, da smo lahko srečni, da je potekala osamosvojitev s tako malo žrtvami in tako kratek čas. Obenem smo prepričani, da je delovanje v tistem času na območju Mestne občine Velenje in občin Zgornje Savinjske doline prikazano lepo in verodostojno, zato da si lahko ogledajo razstavo mlajši rodovi, ki tega niso doživeli.

Hvala Muzeju Velenje, da nam je omogočil brezplačni ogled in strokovno vodenje po razstavi.

Tatjana Pirečnik

ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH
IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE
Privoščite si oddih!
V HRIBIH
Apartmaji Kranjska Gora
V TOPLICAH
Apartmaji Moravske toplice
NA MORJU
Apartmaji Piran
Avtokamp Fiesa
Hotel Fiesa
Več informacij dobite na www.zveza-gns.si pod zavihkom rezervacije in
predstavitev počitniških kapacitet, kjer svoj oddih lahko tudi rezervirate ali v društvih

Uspešen start Anje Drev na evropskem alpskem pokalu gluhih 2019

Tekmovanja v evropskem alpskem pokalu gluhih je začela tudi naša smučarka, 21-letna **Anja Drev**, ki je s Sabino Hmelina, nekdanjo gluho reprezentantko alpskega smučanja in nosilko medalj z velikih smučarskih tekmovanj, od 14. do 17. februarja odpotovala na tekme v nemški Todtnauberg v pogorju Schwarzwalda. Anja Drev se pripravlja na zimske olimpijske igre gluhih, ki bodo 12. do 21. decembra v Valtellina-Valchiavenni v Italiji.

Anja je pred kratkim okrevala po poškodbi mišice. V petek, 15. februarja, jo je čakala uvodna tekma evropskega alpskega pokala, preizkusila se je v superveleslalomu. Osvojila je tretje mesto. Prvi dve mesti sta zasedli Melissa Köck iz Avstrije in Hrvatica Rea Hraski. Istega dne je nadaljevala tekmovanje v kombinaciji in bila druga, zmagala pa je Köckova.

V soboto, 16. februarja, je bila na sporedu tekma v veleslalomu na FIS-poligonu Stübenwasenlift. Anja je obe vožnji odpeljala s skupnim časom, ki ji je prinesel tretje mesto, za Köckovo in Hraskijevo.

V nedeljo, zadnji dan tekmovanja, je bila Anjina pozornost usmerjena v slalomsko tekmo. Smučala je na vso moč in osvojila drugo mesto. Prvo mesto je pripadlo Melissi Köck. Naslednje tekmovanje evropskega alpskega pokala gluhih bo 8. do 10. marca 2019 na smučišču Gerlitzen nad Beljakom v Avstriji.

Drevova v tej sezoni nastopa tudi na FIS-tekmah, večinoma pa trenira v SK Branik Maribor pod taktirko trenerja Dušana Jaunika. Sicer pa nad njo bdi njen trener Rok Tomažič, ki je bil na zimskih olimpijskih igrah gluhih v Hanti-Mansijsku leta 2015 pomočnik njenega trenerja Draga Dreva. Tam je osvojila bronasto medaljo v smuku.

Anton Petrič

Rea Hraski, Melissa Köck in Anja Drev

Državno prvenstvo gluhih v šahu 2019

Državno šahovsko prvenstvo je letos organiziralo Mestno društvo gluhih Ljubljana.

Z državnim prvenstvom gluhih v šahu se je začela sezona državnih prvenstev gluhih v letu 2019 po koledarju Športne zveze gluhih Slovenije. Državno prvenstvo gluhih v šahu, ki je bilo v soboto, 16. februarja 2019, v prostorih Šahovske zveze Slovenije na Bravničarjevi 13 v Ljubljani, je izvedlo Mestno društvo gluhih Ljubljana. Prvenstva se je udeležilo osem društev gluhih in naglušnih Slovenije z 28 igralci šaha.

Šahovsko prvenstvo je potekalo v dveh delih – ekipno in posamično. V ekipnem delu je šest društev tekmovalo v petih krogih, vsako društvo z vsako. Šahisti ekip so v dvobojih z drugo ekipo tekmovali na štirih deskah. V posamičnem delu so šahisti, ki jih je bilo 22, odigrali partije v sedmih krogih po švicarskem sistemu. Za regularnost tekmovanja in sojenje je bil odgovoren sodnik Šahovske zveze Slovenije Marko Ribičič. Svoje delo je opravil korektno in v zadovoljstvo tekmovalcev.

Anton Petrič

Ekipno:
1. mesto: DGN Celje
2. mesto: DGN Podravja Maribor
3. mesto: MDG Ljubljana

Posamično:
1. mesto: Andrej Štrucl, DGN Celje
2. mesto: Stanko Veršič, MDG Ljubljana
3. mesto: Maksimiljan Draškovič, DGN Celje

Jakofčič in Škofova državna prvaka v badmintonu

Na sedmem državnem prvenstvu gluhih v badmintonu, ki je bilo v soboto, 2. marca 2019, v Novem mestu v sodelovanju z Društvom oseb z izgubo sluha Dolenjske in Bele krajine, sta postala državna prvaka Miha Jakofčič in Gordana Škof.

Dobitniki in dobitnice kolajn na DP gluhih v badmintonu

Iz petih društev gluhih in naglušnih je v moški konkurenci tekmovalo devet igralcev, pri ženskah pet. Pri moških je Miha Jakofčič (MDGLJ) utrdil svoje mesto državnega prvaka, saj je laskavi naslov ubranil že četrtič, potem ko je v finalu z rezultatom 2 : 0 v nizih premagal Mariborčana Roberta Debevca. V ženski konkurenci je Gordana Škof (DGN Celje) z rezultatom 2 : 0 v nizih premagala Sabino Radovanovič in prvič osvojila naslov državne prvakinje v badmintonu.

Sabina Hmelina

Rezultati – moški:
1. mesto: Miha Jakofčič, MDG Ljubljana
2. mesto: Robert Debevec, DGN Podravja Maribor
3. mesto: Tomi Strel, DGN Severne Primorske

Rezultati – ženske:
1. mesto: Gordana Škof, DGN Celje
2. mesto: Sabina Radovanovič, DGN Celje
3. mesto: Natalija Javornik, MDG Ljubljana

Športnik leta 2018 Maribor

29. 1. 2019 je v hotelu Habakuk potekala slavnostna prireditev Športnik leta 2018. V organizaciji Mestne občine Maribor, Urada za šport MOM in Športne zveze Maribor so podelili priznanja najboljšim športnikom v mestu Maribor. O prejemnikih priznanj, ki jih podeljujejo že od leta 1973, so odločali glasovi članov strokovnega sveta Športne zveze Maribor in športnih novinarjev mariborskih medijev. Nagrajeni so bili najuspešnejši športniki posamezniki, klubi, trenerji in drugi športni delavci v mestu.

Predstavniki društva z Ilko Štuhec, najboljšo športnico Maribora za leto 2018

Maribor je dobil športnico in športnika za leto 2018. Športna zveza Maribor je odločila, da je športnica leta 2018 postala alpska smučarka Ilka Štuhec, druga je Katja Fain in tretja tekvondoistka Urška Trdin. Športnik leta pa je postal tekvondoist Ivan Trajkovič, drugo mesto je zasedel Filip Flisar, smučar Klemen Kosi pa tretje. Najboljši športniki med invalidi za leto 2018 so: Sanja Debevec iz Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor, Marino Kegl iz Železničarskega teniškega kluba Maribor in ekipa šahistov Društva invalidov Maribor.

Prejemniki priznanj med športniki invalidi mesta Maribor za leto 2018 na prireditvi Športnik leta 2018 v hotelu Habakuk

Našemu Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor je bila podeljena plaketa za najzaslužnejšo organizacijo za šport invalidov sluha in za njihovo uspešno vključevanje v športne aktivnosti, saj se je kar se le da trudilo, da so športniki dosegali odlične uspehe v športu invalidov v Mariboru.

Ponosni in veseli smo, da so naši športniki in društvo že tradicionalno prejemniki občinskih športnih priznanj, kar dokazuje, da je naše delo na področju športa zelo uspešno in v Mestni občini Maribor prepoznano v širši javnosti.

Andrej Vivod

Zaključno srečanje Gibam se

Tokrat smo se posvetili vaji za trebušne mišice. Te so zelo pomembne pri ohranjanju pravilne telesne drže.

Pri vajah smo si pomagali s trakovi. Vadba je bila zanimiva in seveda koristna za naše zdravje.

Čeprav so se vadbe končale, smo si obljubili, da bomo nadaljevali aktiven življenjski slog, ki pomaga:

- preprečevati bolezni srca in ožilja,
- obvladovati krvni tlak,
- zmanjšati tveganje za možgansko kap,
- izboljšati sladkorno bolezen,
- obvladovati čezmerno telesno maso in debelost,
- preprečevati krhkost kosti,
- zvečati telesno pripravljenost,
- vzdrževati mišično moč in gibljivost sklepov,
- zmanjšati stres in depresijo ter
- izboljšati kakovost življenja.

Udeleženci vadbe

Da pa ne bo ostalo le pri obljubah, smo že organizirali naslednje druženje, ki bo pozitivno vplivalo na naše zdravje, saj se bomo gibali – smučali in se sankali – v soboto, 16. 2. 2019. Prijavite se, uživajte v naravi, snegu in s tem naredite tudi nekaj za svoje zdravje.

Celomesečno vadbo, ki smo jo imeli vsako sredo v januarju, smo sklenili s skupinsko fotografijo. Predsednik društva se je v imenu društva in vseh članic ter članov zahvalil gospe Tajdi.

Vsi smo bili izredno zadovoljni, vidimo se spet prihodnje leto.

Edita Kos Martinšek

Smučanje v Avstriji

V soboto, 16. februarja, smo se odločili, da gremo malo smučat in se sankat. Po dolgem iskanju in odločanju je padla odločitev za smučišče Weinebene v Avstriji.

Tako smo v zgodnjih jutranjih urah krenili na pot z minibusom in prikolico, v katero smo naložili smuči in sanke ter preostalo opremo. Ko smo se vsi vkrcali in odpeljali, smo se vmes ustavili v okrepčevalnici Vodončnik ter vsak zase nakupili malo prigrizkov. Pot je hitro minila v toplem ozračju in kramljanju.

Na belih strminah smučišča

Smučišče je zelo blizu Slovenije in je primerno tako za nezahtevne kot zahtevne smučanje. Premore tudi poligon za sankanje z vlečnico in poligon za učence smučanja. Kupili smo vozovnice, ki so za osebe z okvaro sluha po polovični ceni, torej zelo ugodno. Smuka in proge so bile odlične, kakor tudi lepo jasno in sončno vreme. Na vrhu smučišča je bil lep razgled v dolino in okoliške hribe. Zanimive so bile tudi vetrne elektrarne. Delovale so vse večne naprave in vse proge so bile kar polne, saj je narava kar klicala po udejstvovanju.

Na začetku smučanja in sankanja smo se dogovorili, da se vsi skupaj dobimo na smučišču in posnamemo kakšno skupinsko fotografijo. Ob dogovorjeni uri smo se zbrali pri minibusu in pomahali smučišču v slovo. Vidno utrujeni, vendar dobre volje in brez težav in poškodb – le noge so bile malo trde in boleče.

Naša zadnja postaja je bilo gostišče, v katerem smo se okrepčali in odžejali. Za dodatno degustacijo so poskrbeli naš član Zdravko, Igor in Irena, tako da grla niso bila preveč suha in da smo razkužili bacile. V veselem druženju in klepetanju nam je čas proti domu hitro minil. Vsi smo bili veseli in navdušeni nad lepim dnevom, ki je bil za nami in je minil tako prijetno in brez najmanjših problemov in težav.

Hvala vsem, ki ste pomagali pri izvedbi tega lepega dne, predvsem pa Igorju in Alešu ter sekretarkam v društvu. Vsi se strinjamo, da bomo smučanje prihodnje leto ponovili.

Franc Forštner

Dostopnejši študij za študente invalide v Severni Afriki

Projekt PACES (Progression of Accessibility Centres in higher Education for Students with disabilities in North Africa oziroma Razvoj visokošolskih dostopnih centrov za študente invalide v Severni Afriki) je namenjen izboljšanju in nadgradnji storitev univerz v Egiptu in Maroku za pomoč študentom invalidom, ne samo pri izobraževanju, temveč tudi ob iskanju zaposlitve. Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko (FERI) Univerze v Mariboru v projektu sodeluje kot vodja delovnega paketa WP 2, v katerem vodi in usmerja nakup ustrezne tehnološke opreme, vzpostavitev storitev na spletnih straneh in v mobilnih enotah dostopnih centrov. V projektu je s svojimi tehnološkimi pripomočki pomagala tudi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije.

V Severni Afriki še vedno obstajajo številne ovire za študente in diplomante s posebnimi potrebami, še zlasti za gluhe in naglušne. Invalidnost na tem območju ostaja kulturno odrinjena, kar pogosto privede do tega, da družine skrivajo invalide in skrbijo zanje doma, nemalokrat v težkih razmerah. Invalidi so tako še vedno marginaliziran in v veliki meri prezrt del egiptovske in maroške družbe, posebej pa to vzbuja skrb pri mladih – študentih, ki nimajo enakopravnega dostopa do učnih vsebin in kasneje na trg dela. Projekt PACES želi izboljšati razmere, doseči napredek in vzpostavitev programov pobud na štirih univerzah v Egiptu (Arab Academy, Ain Shams University, Fayoum University, Mansoura University) in štirih v Maroku (Université Abdelmalek Essaâdi, Université Ibn Tofail, Université Mohammed V de Rabat, Université Moulay-Ismail).

Vključevanje na trg dela

Posodobitev visokošolskega izobraževanja v projektu PACES je zasnovana na nadgradnji oz. vzpostavitvi centrov za dostopnost (statičnih, mobilnih in virtualnih), v katerih bodo invalidnim študentom na voljo ustrezne tehnologije in podporne storitve, kot sta svetovanje in vzajemna podpora. Tako bodo z novo infrastrukturo in usposobljenim svetovalnim kadrom, ki se bo prav tako izšolal v projektu, pridobili nova znanja in spretnosti, ki jim bodo omogočila lažjo zaposljivost. Pri tem je pomembna vključenost vseh akterjev zaposlovalne verige – študentov, profesorjev in strokovnega

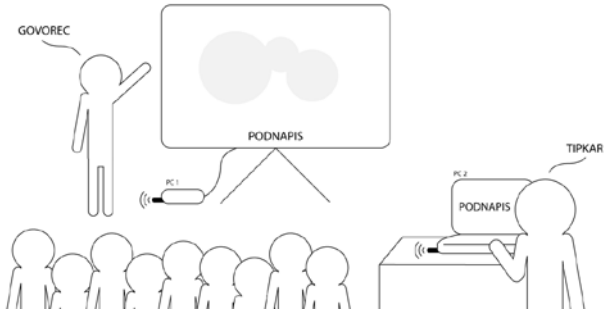

Podnaslavljanje v živo poteka tako, da zapisovalec, ki je vešč hitrega tipkanja, v podnapise prenaša besedilo govorca. Podnapisi se lahko pojavljajo ob predstavitvi ali na ločenem zaslonu.

univerzitetnega kadra ter delodajalcev. Cilj projekta, ki izhaja iz podobnih, predhodnih evropskih projektov, je vzpostaviti povezave med univerzami in delodajalci, da bi ti lahko razumeli potrebe in veščine študentov, ki imajo težave s sluhom ali vidom. Prav tako je cilj projekta ozavestiti študente in jim dati potrebne veščine, da bodo lahko konkurenčni na trgu dela. Del projekta je namenjen tudi študentom, ki nimajo posebnih potreb, da spoznajo svoje kolege – študente invalide, se z njimi povežejo in vzpostavijo podporo v razumevanju njihovih potreb. Projekt financira Evropska unija iz skladov Erasmus+, glavni koordinator tega projekta je Univerza Coventry iz Velike Britanije, sodelujejo še Univerza v Mariboru, University of Macedonia iz Soluna v Grčiji in University of Alicante iz Španije.

Tehnološke rešitve in inovativnost dostopa

Univerza v Mariboru, kjer je koordinator izr. prof. dr. Matjaž Debevc, je v projektu PACES nosilka delovnega paketa WP 2, v katerem bodo nadgrajeni oz. na novo vzpostavljeni centri dostopnosti. Njihova vzpostavitev – poleg usposabljanja osebja za svetovanje, spremljanje in inštruiranje invalidnih študentov in akademskih delavcev – zahteva urejanje prostorov in nakup tehnoloških rešitev, ki bodo omogočile enakovreden študij. V prvem delu so na FERI-ju analizirali zdajšnje stanje na sodelujočih univerzah in raziskali primere dobrih praks z najuspešnejših svetovnih univerz (npr. University of Leicester, University of Florida, University of Zürich), kjer so preučevali tako opremo kot storitve, ki so na voljo študentom invalidom. V drugem delu so na podlagi lastne študije pripravili sezname predlagane opreme za posamezne univerze, glede

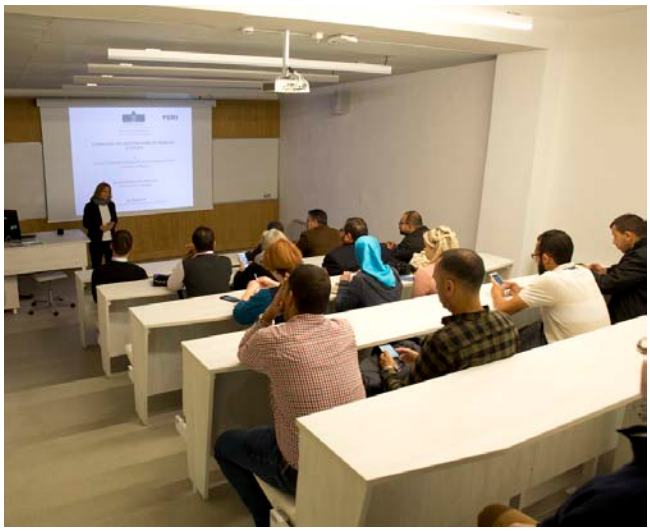

Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko ima dolgoletne izkušnje pri vzpostavljanju primernih razmer za študij invalidov, in to danes prenaša naprej v projektu PACES.

na njihove potrebe in trenutno opremo. Pri tem so opremo razdelili v več skupin: za gluhe in naglušne, slepe in slabovidne, videokonferenčno opremo in dodatno opremo. Pri gluhih in naglušnih so predvideli uporabo osebnih FM-oddajnikov, prenosni sistem indukcijskih zank, spletni videomodul za tolmača znakovnega jezika in sistem za podnaslavljanje. Pri predlagani opremi so podali natančne tehnične zahteve, ki bodo uporabo opreme omogočale še po izteku projekta.

Dostopnost študijskih vsebin kjer koli

Namen tretjega in četrtega sklopa, ki ga izvaja FERI, je povečati dostopnost študijskih vsebin in možnosti za študij tudi za tiste, ki študirajo na daljavo oz. obiskujejo katero drugo univerzo v Egiptu in Maroku. V tretjem delu projekta bo Univerza v Mariboru zato pomagala pri implementaciji virtualnih računalniških orodij in spletnih okolij, ki bodo pripravljena za študente s posebnimi potrebami. V raziskavi primerljivih spletnih strani na univerzah po svetu so predvideli dve večji skupini vsebin, ki študentom ponujajo osnovne informacije o dostopnosti študija in stavb ter vključujejo tudi informacije za zaposlene, seznam opreme, ki je na voljo, in modul za izposojo. V četrtem, zadnjem delu, bodo v sklopu projekta oblikovali dva mobilna centra – enega v Egiptu in enega v Maroku –, ki bosta na voljo različnim univerzam po državah in jim bosta ponudila potrebno opremo ter strokovno usposobljeno osebje za izvajanje študija. Zadnji dve storitvi sta pomembna dodana vrednost projekta, ki nadgrajuje prejšnje evropske projekte in zdajšnje storitve ter trenutne možnosti za študij in zaposljivost študentov invalidov, ne samo na sodelujočih univerzah, ampak na območju celotnih držav.

Dobri primeri z Univerze v Mariboru

Na Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru so septembra 2018 na delovni konferenci gostili vse partnerje projekta. Predstavili so jim primere dobre prakse in najpomembnejše storitve za študente invalide, ki so bili pomembna referenca pri vključitvi v projekt. Tako so prvič sami videli, kako deluje podnaslavljanje v živo. Sistem za podnapise je posodila Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, udeleženci srečanja pa so videli, kako tipkar s hitrim tipkanjem na zaslon simultano prenaša besede govorca. Na voljo sta bili dve možnosti: prva s podnapisi v projekciji prosojnic, druga pa samostojno,

Gostje z univerz v Egiptu in Maroku so se seznanili s pristopi Univerze v Mariboru pri omogočanju študija študentom invalidom.

na ločenem zaslonu. Obe možnosti sta bili za vse udeležence zelo zanimivi. Glede na različne ravni znanja angleškega jezika so bili podnapisi še toliko pomembnejši pri razumevanju vsebine predavanj, saj se je pokazalo, da takšen sistem ni namenjen samo gluhim in naglušnim. Ob tem so jim pokazali in razložili pomembnost nastanka ter uporabe e-učbenika za študente invalide (slepe in slabovidne ter z okvaro sluha). Spoznali so, kako deluje prosojni tolmač znakovnega jezika za svetovni splet. Na srečanju so pregledali in obdelali tudi akcijski načrt za študente invalide Univerze v Mariboru, kar jim bo v veliko pomoč pri oblikovanju lastnih dokumentov, in se seznanili z delovanjem karierenega centra Univerze v Mariboru, ki ima pomembno vlogo pri zaposlovanju študentov invalidov.

Projekt PACES je financiran iz evropskega programa Erasmus+.

Mag. Peter Čakš in dr. Matjaž Debevc

Slavku Kolariču v slovo

V sredo, 20. februarja 2019, smo se na pokopališču v Radovljici za vedno poslovili od Slavka Kolariča, dolgoletnega člana in nekdanjega predsednika Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj. Slavko se je rodil 12. junija 1931 v Poljčanah pri Slovenski Bistrici. Oglušel je v ranem otroštvu pri letu in pol, ko je imel hudo vročino in se je pri nesrečnem padcu na tla udaril v glavo. Posledica je bila najprej lažja naglušnost, a se je z leti stopnjevala. V otroških letih je veliko pomagal pri kmečkih opravilih v domačem okolju in se brezskrbno igral z bratom in sestro. Njegovo otroštvo pa je žal zaznamovala tudi vojna vihra, okupatorji so vso družino izgnali v Bjelovar na Hrvaškem. Po vojni so se za kratek čas vrnili v domače okolje, kaj kmalu pa so se starši preselili v Vojvodino v želji po boljšem kosu kruha. Še isto leto so Slavka želeli vpisati v ljubljansko gluhonemnico, a je bila žal prezasedena, zato so ga sprejeli šele leto kasneje. Šolanje je uspešno končal kot izučen knjigovezec in se pridružil družini v daljnih krajih tedanje Jugoslavije. Toda domotožje po domačih krajih jih je kmalu pripeljalo nazaj v Slovenijo, kjer je Slavko kmalu našel službo ravno v ljubljanski gluhonemnici kot mentor bodočim knjigovezcem. Bil je cenjen in spoštovan gospod tudi v poklicnem okolju in povabili so ga v radovljiško tiskarno kjer je leta 1991 tudi dočakal zasluženo upokojitev.

Pomemben pečat pa je pustil tudi v Svetu tišine, leta 1960 se je včlanil v društvo AURIS in bil vseskozi pomemben v zgodovini društvenega delovanja. Bil je aktiven na vseh področjih in je kot predsednik in član vodilnih organov vseskozi skrbel za plodovito delovanje društva gluhih; v kulturi je bil nepogrešljiv član folklorne skupine, pa tudi v športu je bil nadvse uspešen in cenjen tekmovalec. Njegov športni duh in tovarištvo do sotekmovalcev nista bila prezrta, zato so ga izbrali za zastavonošo jugoslovanske reprezentance na olimpijskih igrah gluhih na Norveškem v Oslu leta 1953. Tekmoval je v smučarskih tekih in ekipnem teku dosegel visoko uvrstitev tik za dobitniki medalj. Nastopanje v folklorni skupini pa je pomembno zaznamoval ples s soplesalko Poldko, ki je kmalu postala žena in mati njunih otrok. Bili so zelo aktivna družina, redno so smučali na visokogorskih smučiščih, planinarili po hribih in planinah, večkrat so osvojili tudi Triglav – Slavko je bil na njem najmanj 25-krat, in že to pove, kako velik ljubitelj slovenskih planin in kako

srčen možakar je bil. Tudi v društvu je bil reden udeleženec naših izletov, delavnic in številnih skupnih dogodkov, redno nas je navduševal s svojimi zgodbami in skrbel za dobro voljo ter vedro razpoloženje povsod, kjer koli smo že bili.

Kot ponosen dedek štirih vnukov se je ustalil v Radovljici na Gorenjskem, kjer se mu je pridružila sedanja žena Cvetka. Dokler mu je zdravje še dopuščalo, sta bila navzoča na vseh pomembnih društvenih dogodkih in uživala v družbi njegovih vnukov in skupnih prijateljev. Žal je bila bolezen močnejša in prišel je trenutek, ko se moramo za vedno posloviti od našega dobrega prijatelja.

Dragi naš Slavko, počivajte v miru in naj vam bo lahka domača gruda. Pogrešali vas bomo.

Iskrene sožalje izrekamo ženi, hčerkama in sinu, vnukom ter vsem sorodnikom.

Članice in člani AURIS Kranj

ZDGNS

Slovar SZJ

Slovar slovenskega znakovnega jezika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije tudi na voljo kot brezplačna mobilna aplikacija.

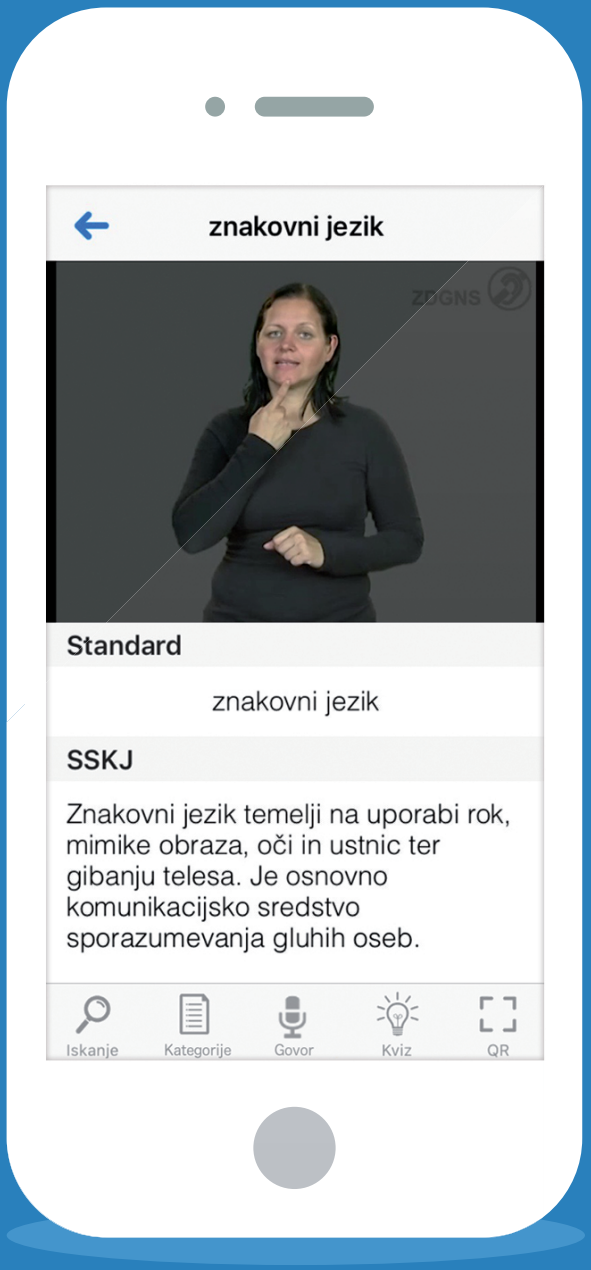

Iskalnik

Iskanje videoposnetkov po besedah ali besednih zvezah

Govor

Iskanje videoposnetkov s pomočjo govora

Kategorije

Iskanje videoposnetkov po kategorijah, tematskih sklopih, pravljicah, mednarodnih kretnjah in učnih primerih

Kviz

Opravljanje kvizov za utrditev znanja pisane besede in znakovnega jezika

QR

Čitalec QR kod za ogled videoposnetkov szj

Gluhoslepi

Prilagoditev kontrasta in velikosti pisave za gluhoslepe

Available on the iPhone App Store

Get it on Google play

www.szj.si szjsi

Razpis za brezplačno letovanje socialno ogroženih gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom ter njihovih družin v Kranjski Gori – 2019

V marcu je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije objavila razpis in ga posredovala društvom gluhih in naglušnih po Sloveniji. Letovanje socialno ogroženih članov in njihovih družin bo tako kot v preteklih letih potekalo v Počitniškem domu Kranjska Gora. Razpisanih je šest terminov v času od 7. 5. do 31. 5. 2019.

Za brezplačno letovanje in rehabilitacijo se lahko prijavite v matičnem društvu. **Društva bodo prijave zbirala do 5. aprila 2019** in jih posredovala na zvezo.